Тошкент оқшоми

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

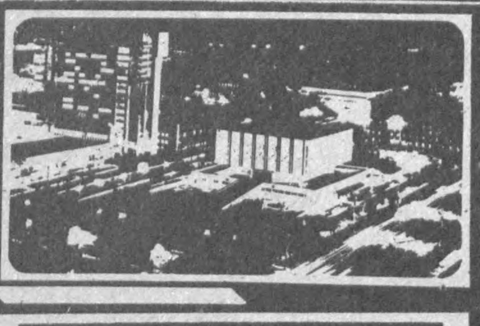

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 178 (8.376) ◆ 1993 йил 6 октябрь, чоршанба ◆ Сотувда эркин нархда

ТЎҒРИ ЙЎЛ ТАНЛАШ САОДАТИ

СУРАТДА: Президентимиз Ислом Каримовнинг БМТ Бош котиби Бутрос Ғолий билан учрашувидан лавҳа. (ЎзА)

Едингизда бўлса, бир неча йил аввал Бирлашган Миллатлар Ташкилоти хусусида гап кетганда, энг дадил ҳур фикрли ватандошларимиз чуқур тин олиб, қайийди, бизнинг Ўзбекистон ҳам Украина ёки Беларуссия қатори шу ташкилотга аъзо бўлса, дея орзу қиларди. Ва бу орзуимиз салкам шаккоқлик билан баробар эди. Собиқ СССР таркибидан Россиядан бошқа яна икки-уч славян жумҳуриятига БМТга аъзолик ҳуқуқи берилган, аммо бу ҳуқуқ жуда заиф эди: «катта оға» нима деса, «ини»лар ҳам шуни маъқуллаб бош ирғарди, холос. Эътироф этмоқ керакки, ўша шаккок орзуимиз СССР давлати харитасини ўзгартириш ниятидан мустасно эди.

Замон кескин ўзгариб дунёда яна ўн бешта мустақил давлат юзага келди ва уларнинг миллий байроқлари Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Нью-Йорк шаҳридаги муҳташам иморати олдига тикилди. Урф-одатлари, анъаналари, умуман, фикр ва идрок тарзи турлича бўлиб, ягона иттифоқ таркибида, ягона изнга бўйсуниб яшаган халқлар истиқлолга эришгач, ҳар бири мустақил тарзда ўзи хоҳлаган йўл ва йўсинларни танлаш имконига эга бўлди. Бу — ғоят катта бахт. Тўғри йўл танлаш эса — ундан-да ортиқроқ саодатдир.

Собиқ СССР жумҳуриятлари озодликнинг илк дамларидан бошлаб эркин бозор муносабатларига мойилликларини ошкор этдилар. Бу тушунча СССР парчаланган пайтдаёқ биз учун янгилик эмасди. Аксинча, горбачевча «қайта қуриш» даврининг ғоят чучмал орзулар ва ипирисқиислоҳотлардан иборат мафкураси томонидан онгимизга роса тиқиштирилган эди. Аммо «қайта қуриш» муаллифлари кўпроқ гап билан овора бўлиб, амалий ҳаракат дастурини мутлақо ёддан чиқариб юборганлари тез орада маълум бўлди. Эркин бозор ғояларига садоқат изҳор этиш билангина иш битмаслиги ҳам тез орада ойдинлашди. Мустақил давлатларнинг ҳар бири ўзича йўл ахтарди. Баъзи жумҳуриятлар ўзларининг жуғрофий жиҳатдан Оврупога мансуб эканига ортиқча мафтун ва масрур бўлиб, ўтиш даври қалтисликларини унутиб, оврупоча «Шок терапияси» — «Карахт этиб даволаш» йўлини тутдиларки, аҳолининг кўпчилик қисми ғоят ночор аҳволга тушиб, боз устига юрт эгалари орасида ола чиқиб, ўзаро тўқнашувлар юз бериб, воқеаларнинг охирию оқибати не бўларини билмай турибдилар.

Иккинчи хил давлатлар бир «Катта оға»дан қутулишга улгурмай туриб, яна бошқа «Катта оға» чангалига тушиб қолдилар. Етмиш тўрт йил даҳрийлик руҳида тарбияланган жамият тепасига эшону муллалар чиқди, қаттиқ сиёсий танглик туғилди, қон тўкилди, хотинлар—бева, болалар етим қолдилар. Энг ёмони — иқтисод ҳориди, ҳолдан тойди, моддий ривож даражаси неча ўн йиллар орқага кетди.

Яна бир давлатда салтанат измни гапдон олимлар қўлига тушди, идора услуби деган нарса яралганига пушаймон бўлди, бугун эса, юрт оғалари иқтисодиётнинг синиқ корсонини олдиларига қўйиб, уммонлар ортидан маслаҳату садақалар кутмоқдалар.

Боз бир давлатлар бўлдики, салтанат бошлиқлари неча бор алмашиб, яна эски тўралар жиловни қўлга олдилар. Бу ерда ҳам манзара жуда аянчли: жамият парчаланган, мамлакат аҳли бир эмас, гуруҳларнинг гоҳ буниси, гоҳ униси майдонга чиқиб, гардкам деб ошиқ ўйнаш билан овора.

Хуллас, ҳар бир давлат ўз ҳокимияти танлаган йўлдан бориб, ўз ҳокимияти дуч келтирган омад ёки омадсизлик таъмини татиб кўрмоқда. Ўзбекистон танлаган йўл муҳтарам ўқувчига жуда яхши аён. Бу йўл — ортиқча ҳовлиқмасдан, ортиқча кибрга берилмасдан, қадам-бақадам, элу юртнинг урф-одати ва анъаналарини ҳисобга олган ҳолда, халқни ўта зор қилиб қўймасдан бозор муносабатларига ўтиш. Бу йўлни ҳам жуда текис ва равон деб бўлмайди. Унинг-да ўзига яраша азоблари йўқ эмас. Унинг-да хатолари бўлади. Беайб—парвардигор, деган ибора бор. Инсон, ҳар қанча фозил ва одил бўлмасин, хато қилиши табиий. Муҳими — бу хатоларни тезда англаш ва янада тезроқ суръатлар билан тузатиш. Ҳар ҳолда, атроф теваракни кузатиб, салтанат жилови уқувли ва маълум даражада қаттиққўл сиёсатчилар қўлида бўлгани маъқул, деган инсонлар адади кун сайин ошиб бораётганига ҳеч ким шак келтиролмайди. Меҳнат ва интизом тушунчалари, гарчи улар «Қайта қуриш» ва «Оммавий демократия» даврларида қарийб кун тартибидан тушиб қолай деган бўлса-да, бугун яна тирикчиликнинг асоси бўлмиш иқтисодиётда ўз ўрнини топмоқда. Натижаси ҳам ёмон эмас. Фабрикалар ишлаяпти, зовутлар ишлаяпти, олий ўқув юртлари ва мактаблар очиқ, кексалару серфарзанд оилалар нафақасини оляпти, ногиронлар ҳам четга

(Давоми 3-бетда).

Бугунги кун нафаси

РЕСПУБЛИКАМИЗДА

● Фарғона вилояти фаолларининг йиғилишида Ўзбекистон Олий Кенгаши XIII сессияси қарорлари ҳамда Президентимиз Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон — бозор муносабатларига ўтишнинг ўзига хос йўли» рисоласидан келиб чиқадиган вазифалар муҳокама қилинди.

● Жиззах вилоятида пахтани машинада териш бошланди.

● Сурхондарёда республикамизни денгизга олиб чиқадиган Термиз — Карочи автомобиль йўли қурилишига тайёргарлик ишлари бошлаб юборилди.

● Бухорода «Бухоро ва жаҳон маданияти» мавзуида халқаро анжуман иш бошлади. Унда Ҳамдўстлик давлатлари, шунингдек Америка ва Англиядан келган 80 нафардан ортиқ тарихчи олим ва санъатшунослар, таъмирловчи ва меъморлар иштирок этмоқдалар.

ҲАМДЎСТЛИКДА

● Россия Президенти Борис Ельциннинг Фармони билан Валентин Степанков Россия Бош прокурори вазифасидан озод этилди. Бу лавозимга юридик фанлари номзоди Алексей Казанник тайинланди. Шунингдек, Президент Фармони билан Бош вазир ўринбосари Виктор Шумейко айни пайтда Россия матбуот ва ахборот вазири этиб ҳам тайинланди.

● Россия Президенти матбуот хизматининг маълум қилишича, Борис Ельциннинг парламент сайловларини шу йил 11-12 декабрь, Президент сайловларини эса 1994 йил 12 июнда ўтказиш тўғрисидаги аввалги фармонлари ўз кучида сақланиб қолди. Ҳозир мамлакат минтақаларида Давлат думасига сайлов ўтказувчи участка ва округларни ташкил этишга киришилган.

● Россия Марказий банки раиси Виктор Герашченко фармойишига кўра 1994 йилнинг 1 январидан бошлаб нақд хорижий валютага Россияда моллар сотиш ва хизмат кўрсатиш ман этилади.

● 300 нафарга яқин жангарилар яна афғон — тожик чегарасини бузиб ўтишга уриниб кўрдилар. Аммо Тожикистон хавфсизлик кучлари ва чегарачилар уларнинг Тожикистон ичкарисига ўтишларига йўл қўймадилар.

● Россия Бош вазири Виктор Черномирдиннинг қарорига мувофиқ Россия собиқ Олий Кенгашининг 2,5 миллиард рублга яқин маблағи мамлакат болалар муассасаларига моддий ёрдам сифатида бериладиган бўлди.

ХОРИЖДА

● Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Хавфсизлик Кенгаши 22 минг ҳарбий хизматчидан иборат тинчликни сақлаш кучларининг собиқ Югославияда бўлиш муддатини яна ярим йилга чўзиш тўғрисида қарор қабул қилди.

● Бугун Покистонда ялпи сайловлар бўлиб ўтмоқда.

● Люксембург ташқи ишлар вазири берган баёнотга кўра, шу ойнинг ўзида Европа ҳамжамияти раҳбарларининг Россия Президенти Борис Ельцин билан олий даражадаги учрашуви бўлиб ўтади.

● Чехия билан Словакия Европа ҳамжамиятига аъзо бўлиш тўғрисидаги ҳужжатларни имзоладилар.

● Европа ҳамжамияти, Қизил Хоч ташкилоти, шунингдек Франция, Италия, Польша ва бошқа мамлакатлар Россияга дори-дармонлар билан ёрдам кўрсатиш тўғрисида қарор қабул қилдилар.

● Ҳиндистон Бош вазири Нарасимха Рао тахмин этилаётган зилзилалар оқибатларининг олдини олишга қаратилган кенг кўламли ҳукумат дастурини амалга оширишга киришилганлигини эълон қилди.

● Таиланд билан Гондурас Қўшилмаслик ҳаракатига аъзо бўлдилар. Ҳозир 110 та давлат бу ҳаракат аъзоларидир.

● НАТОнинг ҳарбий режалаштириш комитети генерал Жорж Жоулвенни Шимолий Атлантика иттифоқининг Европадаги Бирлашган қуролли кучлари Олий бош қўмондони этиб тасдиқлади.

● БМТнинг тинчликни таъминлаш кучлари Камбоджада ўз фаолиятини якунладилар. Бу кучлар таркибида бўлган 22 минг нафар ҳарбийлар, полициячилар ва уларга хизмат кўрсатувчиларнинг Камбоджада бир ярим йил давомида бўлишлари учун 1,7 миллиард доллар сарфланди.

● Эрон ташқи ишлар вазири Али Акбар Вилоятий Исроил — Фаластин аҳдлашувлари умумараб муаммоларини ҳал эта олмаслиги тўғрисида баёнот берди.

● Япония раҳбарларининг фикрича, бу давлатнинг Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Хавфсизлик Кенгаши доимий аъзоси бўлиш-бўлмаслиги тўғрисидаги масалани ҳал этиш учун камида 2—3 йил керак экан.

ЭЛЧИХОНАДА БАЙРАМ ТАНТАНАСИ

4 октябрь куни Германиянинг Ўзбекистондаги элчихонаси немислар бирлашуви куни муносабати билан қабул уюштирди. Байрам тадбирига Ўзбекистон вазирликлари, ташкилотлари вакиллари, хорижий давлатларнинг республикамиздаги элчихоналари ходимлари таклиф этилди.

— Узоқ йиллар давомида девор билан ўраб қўйилган икки герман давлатининг бирлашуви халқимиз ҳаётидаги энг улуғ воқеалардан биридир, —деди Германиянинг Ўзбекистондаги фавқулодда ва мухтор элчиси Карл Хайнц Куна. — Бугунги байрамни биз билан бирга нишонлаётган ўзбек халқини ўзимизнинг ишончли ҳамкоримиз ва дўстимиз деб биламиз.

Байрам муносабати билан немис халқи ва жумладан, элчихона ходимларини республика раҳбарияти номидан Ўзбекистон жумҳурияти Бош вазирининг ўринбосари Ў. Султонов табриклади.

Қабул маросимида Президентнинг давлат маслаҳатчиси А. Азизхўжаев, Тошкент шаҳар Ҳокими А. Фозилбеков иштирок этди.

(ЎзА).

ТАКЛИФ ҚАБУЛ ҚИЛИНДИ

В. Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасининг 12-цех хизматчилари Н. Лебедев ва О. Зюзинларнинг ихтирочилик таклифлари 22 минг 937 сўмни иқтисод қилишга олиб келди. Улар металларга ишлов беришда янги усулни излаб топдилар. Муаллиф ихтирочилар маҳсулот йиғилгандан кейин унга ишлов бериш самарали эканлигини тасдиқлаб бердилар. Шунинг учун металлнинг қирқиладиган ва орқа томонларига алоҳида ишлов беришни таклиф этди. Натижада хом ашё кам ишлатилиб, унга кетадиган вақт камайтирилди.

Бирлашма мутахассислари томонидан бу таклиф қабул қилиниб, ишлаб чиқаришга жорий этилди.

Вячеслав ШАУРОВ.

Тошкент шаҳар Ҳокими маҳкамасида

ЁШЛАРНИНГ ЗАРУР ЮМУШЛАРИ

ЁШЛАР ИШИ БЎЙИЧА ТОШКЕНТ ШАҲАР КЕНГАШИНИНГ МАЖЛИСИ БЎЛИБ ЎТДИ.

Шуни эслатиб ўтиш жоизки, ёшлар иши бўйича шаҳар кенгаши Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамасининг ёшлар сиёсатини амалга ошириш бўйича қарори, «Ўзбекистон Республикаси ёшлар сиёсатининг давлат асослари тўғрисида»ги Қонуни ижроси нуқтаи назаридан ташкил этилди.

Мажлисда Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Тошкент шаҳар комитетининг биринчи котиби Ж. Л. Ҳакимов «Ўзбекистон Республикаси ёшлар сиёсатининг давлат асослари тўғрисида»ги Қонунининг шаҳарда ҳаётга жорий этилиши ва Тошкент шаҳар ёшлари ҳамкорлик марказини ташкил этиш тўғрисидаги таклифнинг зарурати тўғрисида ахборот билан чиқди. Шаҳар ҳокимлиги ва Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи шаҳар комитети ўзининг туманлардаги комитетлари ҳамда Тошкентнинг қарийб 500 та йирик корхонасида фаолият кўрсатаётган ташкилотлари билан ушбу марказ тузилишида негиз асосини ўташлари мумкин. У мустақил хўжалик ҳисобидаги корхона бирлашма сифатида шаҳар ва туманларнинг ҳокимликлари, уларнинг бошқарма ва хизматлари, вазирликлар ва идораларнинг, корхоналарнинг бўлинмалари билан биргаликда давлат буюртмаларини амалга оширилиши, шунингдек мустақил ривишда шаҳарда ўтган давр ва келажак учун ёшлар сиёсати дастури, режа ва тадбирларини ишлаб чиқиши, белгиланган тадбирларни амалга ошириши, ёшлар тадбиркорлигининг турли усулларини ташкил этиш ва ривожлантиришга кўмаклашмоғи, маданий ва илмий ҳаваскорлик ижодиётини ташкил этиш ва ривожлантиришга ёрдам кўрсатиши мумкин. Ёшларнинг ҳамкорлик маркази ёшлар ва ўсмирларнинг бўш вақтларини ташкил этиш тармоқларини ривожлантиришга, кўрик-танловлар, ёшларнинг оммавий тадбирларини ўтказишга, руҳий-педагогик тизимларни ташкил этишга, ёшлар ва ўсмирларга ҳуқуқий ёрдам ва маслаҳатлар беришга, ёшларнинг ўз-ўзини бошқариш усуллари ривожига ва бошқа шундай юмушларга моликлик қилиши мумкин.

Ижтимоий новаторлик жамғармасининг директори А. Л. Сикиртов ўз сўзида умуман ана шундай марказни ташкил этиш ғоясини қўллаб-қувватлади ва Тошкент шаҳар ёшларининг давлат-жамоат хизматини ташкил этиш борасида қандай ишлар қилинаётганлиги тўғрисида гапирди.

Мажлис қатнашчилари киритилган таклифларни муҳокама қилиб, уларни маромига етказишга ва ўн кунлик муддат ичида шаҳар ҳокимлиги эътиборига ҳавола этишга қарор қилдилар.

Мажлисда ёшлар иши бўйича кенгашнинг иш режаси тасдиқланди.

Мажлисни ёшлар иши бўйича шаҳар кенгашининг раиси, Тошкент шаҳар Ҳокимининг ўринбосари Шуҳрат Жалилов олиб борди.

НАЗОРАТЧИЛАР СИНОВИ

ЭЛЕКТР транспортга бўлган эҳтиёж кун сайин ортиб бораётган бир пайтда ҳаракат таркибини намунали йўлга қўйиш, ҳайдовчилар орасида таълим ва тарбиявий ишлар олиб бориш, транспорт оралиқ маромини сақлаш назоратчи-кузатувчилардан юксак маҳоратлиликни талаб этади. Шу мақсадда трамвай-троллейбус ишлаб чиқариш бошқармаси ҳаракат хизматида назоратчи-кузатувчилар тез-тез касб-маҳорат синовидан ўтиб туришади. Яқинда бошқарма томонидан ўтказилган шундай синовда назоратчи-кузатувчилар ўз вазифалари нималардан иборат эканлиги ва ҳаракат доимийлиги қандай бўлиши керак, транспорт ҳаракати оралиғини аниқлаш, қайси қатновлар доимий, назоратчилар хонаси қай тартибда бўлади, каби саволларга жавоб бердилар.

Шаҳодат синови ҳайъати жавобларига Факира Ўразбоева, Асия Шамсиддинова, Меҳмон Ҳамидов, Рустам Орипов кабилар қониқарли жавоб қилдилар. Шу билан бирга ҳайъат аъзолари назоратчи-кузатувчилардан Т. Солиҳов, А. Соловьева, О. Халиулина, М. Хванларнинг берган жавобларидан қониқмадилар. Ўз касбига совуққонлик билан қараган бу хизматчилар бир ойлик муддатдан сўнг қайта синовдан ўтадилар. Назоратчи-кузатувчиларнинг касб маҳоратини бундай синаб кўриш келгусида шаҳар электр транспорти самарадорлигини яхшилашда ижобий таъсир қилади.

Маҳмуд ОРИПОВ.

САРАЛАШ ЖАНГЛАРИ БОШЛАНДИ

КЕЧА «Алпомиш» спорт саройида «Ўзбекистон мустақиллиги» Кубоги учун Халқаро турнир бошланди.

Халқаро турнирнинг очилиш маросимида Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ўринбосари Муҳаммаджон Қорабоев, Тошкент шаҳар Ҳокими Атҳамбек Фозилбеков, Ўзбекистон Республикаси жисмоний тарбия ва спорт комитети раиси Собир Рўзиев, ташкилий комитетнинг бошқа аъзолари ҳозир бўлдилар. Муҳаммаджон Қорабоев бу ерда ҳозир бўлган ўзбек бокси фахрийлари, мусобақа иштирокчиларини қутлар экан, уларга эзгу тилаклар изҳор этди, диёримизда жисмоний тарбия ва спортнинг ривожланиши учун Президентимиз ва ҳукумат томонидан амалга оширилаётган тадбирлар ҳақида гапирди. «Ўзбекенгилсаноат» Давлат ассоциацияси бошқаруви раиси, республика бокс федерацияси президенти Уктам Исмоилов эса илк бор ўтказилаётган мазкур турнир олдига қўйилган мақсадлар устида тўхталиб ўтар экан, Россияда содир бўлаётган воқеалар Москва орқали келиши лозим бўлган кўплаб хорижий жамоаларнинг ўз вақтида ҳозир бўлишларига имкон бермаганди, бу хусусда улардан шошилинчномалар олинганлиги маълум қилинди.

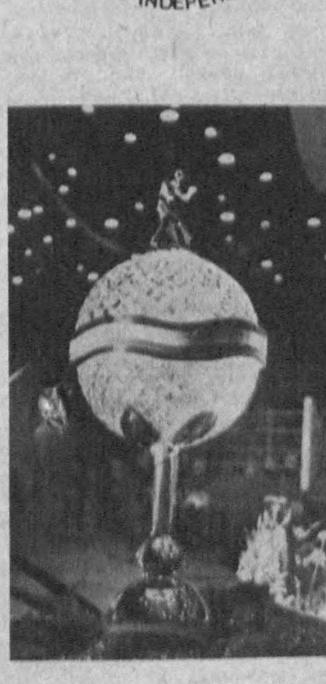

«Тошкентлик йўлбарс» Руфат Рисқиев турнирнинг бош совринини спорт саройи саҳнига олиб чиққанида гулдурос қарсаклар янгради, чунки ғолиблик Кубоги кўриниши чиндан-да ҳар қандай таҳсиндан юқори туражак.

Шундан сўнг Афғонистон, Бурятия, Бошқирдистон, Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон, Россия, Ҳиндистон, Руминиядан ташриф буюрган спортчилар ўртасида «Ўзбекистон мустақиллиги» Кубогининг дастлабки саралаш жанглари бошланди. Шу куни Ўзбекистон терма жамоаси номидан Ҳ. Аҳмедов, Н. Султонов, А. Ашурматов, С. Тошматов, Э. Назаров, И. Бердиев, Э. Абдураҳмоновлар рингга чиқдилар.

Эслатиб ўтамиз, айни пайтда ҳам «Алпомиш» спорт саройида ғолиблик учун муросасиз жанглар давом этмоқда.

Шуҳрат ЗОКИРОВ.

• • •

СУРАТЛАРДА: «Ўзбекистон мустақиллиги» Кубогининг кўриниши ва дастлабки жанглардан лавҳалар.

Виктор Вагаев суратлари.

ТОШКЕНТ ИМКОНИЯТЛАРИДАН САМАРАЛИ ФОЙДАЛАНАЙЛИК

ЙИГИРМА БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ШАҲАР КЕНГАШИ XII СЕССИЯСИДАН

Аввал хабар берганимиздек, йигирма биринчи чақириқ халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгашининг XII сессияси бўлиб ўтди.

Маълумки, яқинда бўлиб ўтган Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг XIII сессиясида мамлакатимиз иқтисодий сиёсатининг устивор йўналишлари белгилаб олинди. Улар ҳақида муҳтарам Президентимиз Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон — бозор муносабатларига ўтишнинг ўзига хос йўли» рисоласида ҳам батафсил гап боради. Ана шу ҳаётий муҳим масалалар 1 октябрь куни бўлиб ўтган халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши XII сессияси кун тартибидаги асосий масала бўлди.

Тошкент шаҳар Ҳокими, халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгашининг раиси **А. И. Фозилбеков** сессияда «Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва унинг ижроия органларининг Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши XIII сессияси қарорлари ва Президентимиз И. А. Каримовнинг «Ўзбекистон — бозор муносабатларига ўтишнинг ўзига хос йўли» китобидан келиб чиқадиган вазифалари тўғрисида» маъруза қилди.

Сентябрь ойи бошларида Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг XIII сессиясида кўриб чиқилган ва қабул қилинган ҳужжатлар жамиятни танлаб олинган йўлдан янада ривожлантиришга хизмат қилади — деди нотиқ. — Улар маърифий бозор муносабатларига ўтишга қаратилган йўлимизга содиқлигимизни ҳам тасдиқлайди.

XIII сессияда таклиф этилган иқтисодий дастур яқин келажакда республикани катта ўзгаришлар кутаётганлигидан далолат беради. Бу дастур мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш, кўп укладли иқтисодиётни барпо этиш, монополияга қарши қаттиқ сиёсат ўтказиш, хўжалик алоқаларини ҳар тарафлама ривожлантириш, кредит-молия тизимини ислоҳ қилиш, иқтисодиётни таркибий қайта қуришни давом эттиришга асосланган туб иқтисодий вазифаларни ҳал этишни таъминлайди.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримовнинг маърузасида иқтисодиётни таркибий ўзгартириш вазифалари аниқ ва равшан баён этилган. Бу вазифаларни изчил амалга ошириш республикада ўнлаб йиллар давомида таркиб топган иқтисодиётнинг бир ёқлама хом ашё йўналишлилигига барҳам берибгина қолмасдан, унинг юксак технологиялар, замонавий ишлаб чиқариш тузилмаларига эга бўлган мамлакатлар қаторидан муносиб ўрин эгаллаш имконини беради.

Бу дастурни амалга оширишда республиканинг энг қудратли саноат, илмий ва маданий маркази бўлган Тошкент шаҳри ғоят муҳим роль ўйнаши керак. Бу масалада шаҳримизга жуда муҳим ўрин ажратилганлигига шак-шубҳа йўқ. Бу ўз навбатида биргина шаҳарнинг пойтахт мақоми билан изоҳланмайди. Тошкентда юқори малакали мутахассислар кўплиги, инфраструктура тараққий этганлиги, халқаро ҳамкорлик имкониятлари катталиги яхши маълумдир.

Тошкент шаҳри аҳоли сони бўйича республикада атиги 10 фоиз салмоққа эга бўлгани ҳолда ишлаб чиқариш ҳажмида катта ўрин тутади. Саноат маҳсулотлари ҳажмининг 17 фоизи, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришнинг 22 фоизи, чакана товар оборотининг 24 фоизи, пулли хизматлар ҳажмининг 16 фоизи Тошкент шаҳри ҳиссасига тўғри келади. Республикадаги қўшма корхоналарда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар умумий ҳажмининг экспорт қисмининг 78 фоизга яқини ва импортнинг 42 фоизи шаҳар ҳиссасига тўғри келади. Шундай экан, иқтисодий ислоҳотларни ўтказиш учун улкан масъулият шаҳримиз зиммасига тушади.

Хўш, шаҳар Кенгаши депутатлари олдида қандай асосий вазифалар турибди? Улар қандай ҳал этилиши керак? Олдинга қўйилган вазифаларни ҳал этишда пойтахтнинг улкан имкониятларидан қандай қилиб энг самарали тарзда фойдаланиш лозим? Биз муҳтарам И. А. Каримовнинг «Ўзбекистон — бозор муносабатларига ўтишнинг ўзига хос йўли» китобида баён этилган вазифа ва йўналишлардан келиб чиқиб, ана шу саволлар устида жиддий ўйлаб кўришимиз зарур.

Мустақилликка эришганимиздан сўнг ўтган икки йил ичида шаҳарда маълум ижобий натижаларга эришилганлигини таъкидлаш керак.

Икки йил ичида саноат ишлаб чиқариш ҳажми 221 миллиард сўмликдан кўпроқни ташкил этди. 132 миллиард сўмликдан ортиқ халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарилди. Шаҳар аҳолисига 127 миллиард сўмликдан кўпроқ моллар сотилди. 15 миллиард сўмлик пулли хизмат кўрсатилди.

Икки йил ичида шаҳар иқтисодиётида мулкчиликнинг янги шакллари пайдо бўлди. Хусусийлаштириш ва мулкни давлат тасарруфидан чиқариш жараёнлари ривож топди. Бу бозор иқтисодиётига ўтишнинг узвий белгиларидир. Бугунги кунда шаҳарда турли соҳаларда фаолият кўрсатаётган 12 мингдан кўпроқ тадбиркорлик тизими мавжуддир.

Амалда банк тизими янгидан ташкил топди. Ташқи иқтисодий фаолият миллий банкининг Тошкент бўлими, 21 та тижорат банки ташкил этилди.

Моддий-техника таъминоти тизими тубдан ислоҳ этилди. Универсал ва мол — хом ашё биржалари, брокерлик идоралари ва савдо уйлари ташкил этилди. Тюмень, Находка шаҳарларида ваколатхоналаримиз очилди. Ҳамдўстлик давлатлари кўпгина шаҳарлари билан икки томонлама шартномалар тузилди.

Капитал маблағлар қидириб топиш ва моддий-техника таъминотидаги қийинчиликларга қарамасдан, қурилиш суръати пасайса ҳам ўтган икки йил ичида 1.2 миллион квадрат метр уй-жой, 16,2 минг ўринли мактаблар, 5 минг ўринли мактабгача тарбия болалар муассасалари, 818 ўринли касалхоналар, 6 минг бемор қабул қилинадиган поликлиникалар, 9 минг квадрат метрдан кўпроқ савдо майдонига эга бўлган савдо корхоналари ишга туширилди. 143,5 километр узунликда оқава сув, 200 километр узунликда газ, 20 километр узунликда иссиқлик ва 140 километр узунликда ичимлик сув тармоқлари ўтказилди. Коммунал соҳада бошқа қатор иншоотлар ҳам фойдаланишга топширилди.

Шаҳар аҳолисига хизмат кўрсатиш сифатини яхшилаш мақсадида 823 та давлат корхонаси хусусийлаштирилди.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти Фармонларига мувофиқ уй-жойни хусусийлаштириш чоралари кўрилди. 271 мингтага яқин оила уй-жойларнинг эгалари бўлдилар. Улуғ Ватан уруши қатнашчилари, врачлар, ўқитувчилар ва фуқароларнинг баъзи бошқа тоифалари уй-жойларини бепул шахсий мулк қилиб олдилар. Уй-жойни хусусийлаштириш бўйича Тошкент шаҳрида тўпланган тажриба Ўзбекистон ҳукумати томонидан маъқулланди ва ҳозир бутун республиқада оммалашяпти.

Тошкент Эски шаҳар қисмидаги маиший шароитларни яхшилаш мақсадида «Маҳалла» дастури амалга ошириляпти. Икки йил ичида бу ерда 20 километр узунликда ичимлик сув, 116 километр узунликда оқава сув, 115 километр узунликда газ тармоқлари ўтказилди. 14 мингтадан кўпроқ квартира телефонлаштирилди. 52 километр узунликдаги электр тармоқлари, 65 километр узунликдаги ташқи ёриткич тармоқлари, 654 минг квадрат метрдан кўпроқ йўллар, 37 километр узунликдаги суғориш тармоқлари таъмирланди.

Шаҳарда қишки мавсумга тайёргарлик бошланди, давом этди. А. И. Фозилбеков.

Маълумки, бозорга ўтиш шароитларида аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш энг асосий давлат вазифаси ҳисобланади. Ҳомиладор аёлларни, кам таъминланган оилалардаги болаларни бепул даволаш ва овқатлантириш, 1—4 синфлар ўқувчиларини бепул нонушта билан таъминлаш йўлга қўйилган. Мактабгача тарбия болалар муассасаларида тарбияланувчилар учун ҳақ тўлаш масаласида ижтимоий адолатни таъминлаш мақсадида ҳокимлик бу муассасалар қайси идорага бўйсунишидан қатъи назар ягона ҳақ тўлашни жорий этиш тўғрисида қарор қабул қилди.

Аҳолини иш билан бандлигини таъминлаш юзасидан катта иш олиб борилмоқда. Аҳолининг ижтимоий жиҳатдан ҳимоясиз қисмини иш билан таъминлаш мақсадида шаҳар корхоналарида 8323 та иш ўрни ташкил этилди.

Эришилган натижалар билан бир қаторда бозорга амалий жиҳатдан ўтиш билан бевосита боғлиқ соҳаларда муаммо ва камчиликлар ҳам бор.

Тошкент шаҳрида бугунги кунда рўйхатга олинган 373 та қўшма корхонадан амалда фақат 185 таси фаолият кўрсатяпти ва ижобий натижа бермоқда. Бошқача қилиб айтганда рўйхатга олинган қўшма корхоналарнинг ярмидан кўпроғи ишламаяпти ёки бирор маҳсулот ишлаб чиқармасдан молларни олиб-сотиш билан пул ишламоқда. Ҳиссадорлик жамиятларидаги аҳвол ҳам яхши эмас. Амалда уларнинг атиги 62 таси ишлаяпти. Бу шаҳарда корхоналарни акциялаш жараёни амалда ҳали чинакамига бошланмаганлигини кўрсатяпти. Бунинг ҳам объектив, ҳам субъектив сабаблари бор. Объектив сабабларга қонунчиликнинг мукаммал эмаслиги, акциялаш қандай амалга оширилиши аниқ-равшан эмаслиги, шаҳар корхоналарининг тармоққа тегишлилиги хусусиятини ифода этадиган услубий тавсиялар йўқлиги киради. Аммо бу жараёнда субъектив сабаблар катта тўсиқ бўлаётганлиги сир эмас. Бу айниқса тадбиркорлик тузилмаларини рўйхатга оладиган идораларга тегишлидир. Уларда шундай ҳолат вужудга келтирилганки, тадбиркорлик тузилмаси ташкил этиш жараёни чидаб бўлмас даражададир. Бу идораларда бир марта бўлган киши ёки бир гуруҳ тадбиркорлар мустақил иш бошлашни хаёлларидан ҳам чиқариб ташлайдилар.

Аҳолига транспорт хизмати кўрсатиш муаммоси ҳам ўткир. Шаҳар транспорт саройлари янги автобуслар, троллейбуслар, трамвайлар билан анча тўлди. Лекин бу шаҳар йўловчи транспорти эҳтиёжларининг учдан бир қисмига яқинини ташкил этади холос. Мавжуд машиналар жуда эскириб кетган.

Алоқа соҳасидаги аҳвол ҳам бундан яхши эмас. Мавжуд автомат-телефон станцияларининг моддий-техника базаси эскириб кетганлиги, телефон станциялари ёмон ишлаётганлиги сир эмас. Айни пайтда янги автомат телефон станциялари қурилиши чўзилиб кетмоқда.

Шаҳар муаммоларини ҳал этишнинг асосий вазифалари ва йўллари нимадан иборат? Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримовнинг Олий Кенгаш XIII сессиясидаги маърузаси ва унинг «Ўзбекистон — бозор муносабатларига ўтишнинг ўзига хос йўли» китоби бу саволларга жавоб топишга кўп жиҳатдан ёрдам беради, уқтирди маърузачи. Иқтисодиётимизни мустаҳкамлашнинг энг муҳим шартларидан бири «Экспорт қувватидан тўла-тўкис ва мумкин қадар кўп фойдаланиш ҳамда уни ривожлантиришдир». Шаҳарнинг 1993 йилги экспорт ва импорт таркиби импортнинг экспортга нисбатан тўрт баравардан ҳам кўплигини кўзда тутади. Яъни шаҳар кўп жиҳатдан четдан мол келтирилишига боғлиқдир. Айни пайтда экспорт таркибида хом ашё йўналиши анча устундир. Бу ана шу таркибни тубдан ўзгартириш заруратини туғдирмоқда. Буни қандай амалга ошириш керак? Шаҳар корхона ва ташкилотларининг раҳбарлари бу муаммоларни қандай ҳал этишлари лозим?

Ҳурматли И. А. Каримов ўз китобларида биринчидан «.., биронта корхона, биронта идора агарда хорижий сармояни чет элга экспорт қилиниши ва қатъий валютада даромад келтира оладиган маҳсулот ишлаб чиқаришга сарфламас экан, бундай сармояни олмасликлари керак», деб таъкидлайдилар. Бу қатъий талабдир. Шунинг учун бугун бу ерда ўтирган корхоналарнинг раҳбарлари ана шу талабни чуқур ҳис этишларини истар эдик. Қўшма корхоналарни кўп жиҳатдан бор-баракалла тарзида ташкил этиш тажрибасига барҳам бериш вақти етиб келди. Бундай ҳолларда одатда шартномалар шахсий таниш-билишчилик асосида бирор жиддий техникавий иқтисодий асоссиз тузиляпти.

Иккинчидан, «...чет эллардаги илғор фирмалар билан алоқа боғламаган корхона бўлмаслиги лозим».

Шу билан биргаликда импорт салмоғини изчил қисқартириб бориш керак. Ҳозирги пайтда шаҳар импорти таркибида озиқ-овқат маҳсулотлари ва халқ истеъмоли моллари устундир. Бундай ҳолни тўғри, деб бўладими? Ахир биз амалда барча турдаги мева ва сабзавотлар етиштириладиган, жуда катта хом ашё ресурслари бўлган ўлкада яшаймизку!

Бу принципни ҳаётга тадбиқ этиш учун нима талаб этилади? Президентимизнинг сессиядаги маърузасида бунга аниқ-равшан жавоб берилди. Бу инвестиция негизини чуқурлаштиришдир.

Энг аввало «...ташқи иқтисодий фаолиятни янада эркинлаштириш борасида аниқ мақсадни кўзлаб сиёсат ўтказиш, хорижий сармояларни жалб этиш учун имтиёзли шарт-шароитлар яратиш» керак. Қўшма корхоналар тузилаётган пайтда хорижий сармоялар 50 фоиздан ошиқ бўлмаслиги тўғрисидаги бугунги кундаги қоидани мақсадга мувофиқ, деб бўлмайди. Шаҳарда ўз корхоналарини ташкил этишни хоҳлаётган кўпгина хорижий фирмалар учун бу тўғри келмайди. Оқибатда эса шаҳар зиён кўряпти. Шериклар ҳиссасини ўзаро манфаатли шартлар асосида белгилайдиган шарт-шароитлар бўлиши керак. Шу билан бирга хорижий шерикларни йўл ва кўприк қурилиши, тиббиёт, енгил саноат, машинасозлик, алоқа каби шаҳар хўжалиги тармоқларига жалб этиш керак. Биз бир вақтнинг ўзида шаҳар ишлаб чиқаришини рақобатбардош маҳсулотлар тайёрлашга йўналтиришнинг таъсирчан чораларини ишлаб чиқишимиз керак бўлади.

Тошкент Шарқнинг энг гўзал шаҳри сифатидаги сайёҳлик имкониятидан ҳали тўла фойдалана олаётгани йўқ. Чунки сайёҳларга хизмат кўрсатишнинг моддий-техника базаси жаҳон андозаларидан анча орқададир. Бу шаҳар ғазнасини тўлдиришнинг катта имкониятларидан биридир. Бунда сайёҳларга хизмат кўрсатиш билан хорижий фирмалар шуғуллансалар, натижада шаҳар хизмат кўрсатиш соҳаларини ривожлантиришга катта туртки бўларди.

Сессияда бозор муносабатларига ўтиш шароитларида иқтисодий тараққиётнинг узлуксиз устувор йўналишлари аниқ белгилаб берилганлиги жуда муҳимдир. Бу:

— таълим ва маданиятни ривожлантириш ҳамда ислоҳ қилиш;

— ҳақли ва маънавий салоҳиятни мустаҳкамлаш;

— аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш.

Шаҳарда қудратли илмий-техникавий қувват мавжуддир. Уни янада кучайтиришга жуда катта эътибор бериш зарур. Шаҳар ўқув юртлари моддий-техника базасини янада мустаҳкамлаш зарур. Бу билан таълим жараёнини сифат жиҳатдан янги даражага кўтариш керак. Студентлар, профессор-ўқитувчилар билан турли айирбошлашлар юқори малакали мутахассислар тайёрлашда катта фойда келтириши лозим.

Тошкент азалдан қудратли салоҳияти ва маънавий мероси билан машҳурдир. Бу ажабланарли эмас. Шаҳар кўп асрлик тарихида жаҳонни буюк олимлари, алломалари, донишмандлари билан ҳайратга солган. Шаҳарда миллий тафаккур анъаналарини давом эттириш ва бойитиш учун ҳамма имкониятлар бор. Пойтахтда Ўзбекистон Республикасининг Фанлар академияси, кўплаб илмий-тадқиқот институтлари ишлаб турибди. Бундан буён ҳам устувор тадқиқотларни ҳар тарафлама қўллаб-қувватлаш, бунинг учун фаннинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш зарур. Биз шаҳар театрлари, музейлари, тарихий диққатга сазовор жойлари учун сарф-харажатларни бундан буён ҳам аямаслигимиз лозим.

Сизларнинг эътиборингизни И. А. Каримов маърузасидаги ушбу фикрга қаратмоқчиман: «Бозор иқтисодиётини барпо этиш — шунчаки бир мақсад эмас. Барча — иқтисодий, демократик, сиёсий ислоҳотларнинг пировард мақсадларининг ўзи, бу энг аввало инсон учун муносиб турмуш ва фаолият шароитларини яратишдир».

Сизларга маълумки, шаҳарда 11 та меҳнат биржаси фаолият кўрсатмоқда. Аҳолини ижтимоий ҳимоялаш юзасидан маълум ишлар олиб боріляпти. Аввалгидек, ижтимоий жиҳатдан ҳимояга муҳтож аҳоли тоифаларини — болалар, қариялар ва ногиронларни қўллаб-қувватлаш шаҳар ижтимоий таъминот хизматлари ишининг энг муҳим йўналиши бўлиб қолиши керак. Лекин эндиликда бу ишни янада системали равишда, аниқ мақсадни кўзлаб олиб бориш зарур бўлади. Бунинг учун яқин вақт ичида иш билан бандлик хизматларини энг замонавий техника билан таъминлаш зарур бўлади. Шу билан биргаликда барча мавжуд нафақа ва тўловларни ягона бир тизимга келтириш зарур.

Яна бир карра республика ҳукумати томонидан танланган йўл асосий ва узоқ муддатли ҳаракат дастури эканлигини таъкидламоқчиман, — деди пировардида А. И. Фозилбеков. — Шунинг учун ҳалигача эскичасига ишлаб келаётган раҳбарларни давримизнинг ўзи фаолиятини тубдан қайта кўриб чиқишга ёки четга чиқишга мажбур этади. «Бундан бошқа йўл йўқ эканлигини, шунингдек ўтмишга ҳам қайтилмаслигини англаб олиш зарур, - деб таъкидлади Президентимиз сессияда. — Шуни ҳаммага аниқ қилиб етказишимиз зарурки, у даврларга мутлақо қайтиш йўқ. Бу боши берк йўл. Бу қашшоқлик, зарарли ва боқимандалик, мутелик йўлидир».

Бугун бу ерда шаҳар кенгаши депутатлари, турли даражадаги раҳбарлар, кўп тармоқли шаҳар хўжалигининг вакиллари, катта иш тажрибасига эга бўлган фаолларимиз тўпланган. Уларни биргаликда муаммоларимизни ҳал этишга даъват этмоқчиман. Тошкентликлар шаҳар ҳокимлиги депутатлар, корхона, ташкилот, бўлинмалар раҳбарлари билан инсон учун муносиб турмуш ва фаолият учун зарур шарт-шароитлар яратиш учун имкони бўлган ҳамма нарсани қилаётганликларини билишлари керак.

Маърузани муҳокама этишда Собир Раҳимов туманининг ҳокими **Х. М. Абдураимов**, «Тошкент оқшоми» ва «Вечерний Ташкент» газеталарининг муҳаррири **Э. М. Эрназаров**, «Малика» трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори **Р. М. Ғуломов**, республика давлат коммунал мулкчилик комитетининг Тошкент шаҳри бўйича ҳудудий бошқармасининг бошлиғи **А. Ф. Файзуллаев**, Юнусобод туманини маҳалла комитетлари кенгашининг раиси **К. Комилов**, Тошкент шаҳар ҳокимлиги Халқ таълими бош бошқармасининг бошлиғи **Х. Қ. Йўлдошев** сўзга чиқдилар.

Муҳокама этилган масала юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши XII сессиясида баъзи бошқа масалалар ҳам кўриб чиқилди.

«Ўзбекистон Республикасида халқ депутатларининг мақоми тўғрисида»ги қонуннинг 8-бандига мувофиқ халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши Ўзбекистон Республикасидан ташқарига доимий истиқомат манзилига кўчиб кетишлари муносабати билан 43, 45, 49, 73, 79, 90, 92, 99, 100-сайлов округларидан сайланган шаҳар Кенгаши депутатларининг ваколатларини муддатидан илгари тўхтатиш тўғрисида қарор қабул қилди.

«Маҳаллий давлат ҳокимияти тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикасининг Қонуни қабул қилиниши муносабати билан халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ушбу кенгашнинг 1992 йил 26 декабрдаги 166/І6-XXI-сон «Тошкент шаҳар Ҳокими ва унинг халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши билан ўзаро асосий муносабатлари тўғрисида»ги Муваққат низом ҳақида»ги қарорини ўз кучини йўқотган, деб ҳисоблади. Ушбу Қонунга мувофиқ халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгашининг Иш тартиби ҳамда доимий ҳайъатлари тўғрисидаги Низомга ўзгариш ва тузатишлар киритилди.

Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши Б. П. Қаюмов «Ўзбектуризм» миллий компаниясининг раиси этиб тайинланиши муносабати билан Тошкент шаҳар Ҳокими ўринбосари лавозимидан озод қилинди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон Республикасида коммунал хизмат кўрсатишни бошқарувни такомиллаштириш тўғрисида»ги Фармонига биноан ҳамда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамасининг қарори ижроси юзасидан халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши Тошкент шаҳар ҳудудий коммунал-фойдаланиш бирлашмасини ташкил этди. Сессия бу бирлашма бошлиғи этиб Тошкент шаҳар Ҳокимининг ўринбосари **Р. Х. Ҳикматуллаев**ни тасдиқлади.

Тошкент шаҳар ҳокимлиги уй-жой бошқармаси тугатилиши муносабати билан В. М. Ким ушбу бошқарма бошлиғи лавозимидан озод қилинди.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамасининг «Республикада фуқаролар учун кам қаватли турар жой уйлари қурилишини ташкил этишга доир тадбирлар тўғрисида»ги қарорига мувофиқ «Тошкенттикланиш» қурилиш-давлат ширкат бирлашмаси «Тошкентқурилиш» давлат корпорациясининг ихтиёрига ўтказилди. Шу муносабат билан К. Ж. Тошпўлатов «Тошкенттикланиш» қурилиш-давлат ширкат бирлашмасининг бошлиғи лавозимидан озод қилинди.

З. А. Абдуллаев «Ўзбексавдо» давлат — акционерлик уюшмаси бошқаруви раисининг ўринбосари этиб тайинланганлиги муносабати билан у Тошкент шаҳар ҳокимлиги Коммунал мулкчилик ва хусусийлаштириш бош бошқармаси бошлиғи лавозимидан озод қилинди.

Шу билан халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгашининг XII сессияси ўз ишини якунлади.

ШАРТНОМА ТИЗИМИ БЎЙИЧА ХИЗМАТ

БУ УЙ-ЖОЙ БОЗОРИНИ ТАШКИЛ ЭТИШНИНГ АСОСИЙ БЕЛГИЛАРИДАН БИРИДИР

⊙ Бозор иқтисодиёти муносабатлари ҳаётимизга тобора кириб бормоқда. Ишлаб чиқариш соҳасида бу, айниқса, кўзга ташланяпти. Ўзбекистон Олий Кенгашининг XIII сессияси эса ижтимоий йўналтирилган бозорни шакллантиришни давлатимиз ижтимоий стратегиясининг негизига қўйди.

Турмушимизда ҳам маърифий бозор ташкил этиш сари дастлабки қадамлар қўйилмоқда. Тошкент шаҳар Ҳокимининг ўринбосари, шаҳар ҳудудий коммунал-фойдаланиш бирлашмасининг бошлиғи Рўзи ҲИКМАТУЛЛАЕВ билан суҳбат ҳам шу хусусдадир.

— ТОШКЕНТ — улкан уй-жой фонди, минглаб километр узунликдаги муҳандислик тармоқлари, мураккаб сув, газ, электр таъминотига эга бўлган пойтахт шаҳридир. Ҳозирги шароитларда ана шу улкан хўжаликни бошқаришни такомиллаштириш давр талабига айланди. Бундан ташқари ҳозирги пайтда уй-жой фондининг 95 фоизга яқини хусусийлаштирилганлиги ҳам яхши маълумдир. Аҳолининг аксарият қисми уй-жойлар эгалари бўлдилар.

— Ҳа, шундай. Бироқ уй-жой эгалари билан ана шу уй-жойларга хизмат кўрсатувчи ташкилотлар ўртасидаги ўзаро муносабатларда ҳали ўзгаришлар рўй берганича йўқ-ку!

— Ҳақиқатан ҳам ҳозиргача шундай бўлиб келаётган эди. Бюджетдан ажратиб келинган улкан маблағлар ҳисобига 1917 йилда белгиланган квартира ҳақи ҳалигача ўзгармай келарди. Унга кўра, уй-жой майдонининг 1 квадрат метри учун 19,8 тийин тўланарди. Уй-жойлардан фойдаланиш ташкилотларининг аввалги вазифалари ҳам сақланиб келганди.

— Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1993 йил 15 июндаги «Ўзбекистон Республикасида коммунал хизмат кўрсатишни бошқаришни такомиллаштириш тўғрисида»ги Фармони бозор иқтисодиёти талабларига зид бундай ҳолатга барҳам берди, дейиш мумкин. Ана шу Фармон асосида Вазирлар маҳкамаси 1993 йил 17 июлда «Уй-жой фондига хизмат кўрсатиш ва уни сақлаш учун ҳисоб-китобларнинг контракт (шартнома) тизимига ўтиш тўғрисида» қарор қабул қилди. Маълумки, ана шу қарор ижроси юзасидан Тошкент шаҳар Ҳокими А. И. Фозилбековнинг махсус қарори ҳам қабул қилинган.

— Юқорида тилга олинган ҳужжатлар уй-жой — коммунал хўжаликларини бошқарув тизимини ҳам, шунингдек уй-жой эгалари билан бу уй-жойларга хизмат кўрсатиш билан машғул ташкилотлар ўртасидаги ўзаро муносабатларни ҳам тубдан ўзгартиради.

Ҳозир Президент Фармони ва Вазирлар маҳкамасининг қарори бўйича уй-жой — коммунал хўжалиги корхона ва ташкилотлари негизида Тошкент шаҳар ҳудудий коммунал-фойдаланиш бирлашмаси ташкил этилди. Унинг таркибига «Сувсоз» трести, «Тошкентиссиқлик-коммуналэне р г и я», «Тошгаз» ишлаб чиқариш бирлашмалари, Коммунал корхоналар бошқармаси, Ободонлаштириш бош бошқармаси, «Тоштаъмирлашқур и л и ш», «Тошуйжойтаъмирлаш» трестлари, «Ишлатувчи» ишлаб чиқариш бирлашмаси ва бошқалар кирди.

Уй-жой фондидан фойдаланиш ва унинг сақланишини таъминлаш соҳасида давлат сиёсатини ўтказиш, коммунал хизмат кўрсатиш арконларини, уни ривожлантиришнинг истиқболли дастур ва чизмаларини ишлаб чиқиш, муҳандислик тармоқлари қурилишини лойиҳалаш, уларни қуриш, таъмирлаш ва фойдаланиш масалаларини мажмуали ҳал этишни таъминлаш, ўзига қарашли ташкилотларни бозор муносабатларига ўтишларига кўмаклашиш ва уларни босқичма-босқич ҳиссадорлик, жамоа ва ижара корхона ва ташкилотларига айлантириш бирлашмамизнинг асосий вазифалари ҳисобланади.

— Янги ташкил этилган бирлашманинг таркиби, вазифалари ҳақида келгусида муштарийларимизни батафсил хабардор қилишдан умидвормиз. Ҳозирча эса уй-жой эгалари билан бу уй-жойларга хизмат кўрсатувчи ташкилотлар ўртасида муносабатлар қандай йўлга қўйилиши ҳақида гапириб берсангиз!

— Вазирлар маҳкамасининг юқорида зикр этилган қарорига биноан хусусийлаштирилган квартирага техника хизмати кўрсатишнинг намунавий шартномаси маъқулланган. Бу икки томон ўртасидаги ўзаро муносабатлар негизига уй-жойга хизмат кўрсатиш ва уни сақлаш учун ҳисоб-китобларда шартнома тизими қўйилишини билдиради. Вазирлар маҳкамаси қарорида кўзда тутилганидек, бу тизимга 1994 йил 1 январигача ўтилиши керак. Бу босқичма-босқич амалга оширилади. Уй-жой фондига хизмат кўрсатиш учун давлат маблағлари ажратиш йил сайин қисқартириб борилиши муносабати билан сарф-харажатлар уй-жой эгаси ва уй-жойни ижарага олганлар ҳисоби томонидан қопланиб борилади. Агар бу йил амалдаги ана шу сарф-харажатларнинг 70 фоизи бюджет ҳисобидан қопланаётган бўлса, келажакда ҳар йили ажратилаётган дотация миқдорини 10 фоизга камайтириб бориш кўзда тутилган.

Бирлашмамизга шу йил 1 ноябргача мулк эгалари ва уй-жойларни ижарага олганлар билан ўзаро ҳисоб-китобларнинг янги тизимига ўтиш тўғрисида шартномалар тузиш вазифаси юклатилган. Квартал ва маҳалла комитетлари бу ишга ёрдамлашишга даъват этилганликларини алоҳида таъкидламоқчиман.

— Аввал тузилган шартномалар билан янги тузиладиган шартномалар ўртасидаги фарқ нималардан иборат?

— Биринчидан, илгарилари уйни ижарага олиш тўғрисида шартнома тузиларди. Энди эса техника хизмати кўрсатиш тўғрисида шартнома тузилади. Чунки квартираларнинг ичидаги барча таъмирлаш ишлари ўтказиш билан боғлиқ ҳамма харажатларни мулк эгалари ўз ҳисобларига қилишлари керак бўлади. Иккинчидан эса, янги шартнома мулк эгалари билан шаҳар бирлашмаси номидан туман коммунал-фойдаланиш бошқармалари томонидан тузилади.

Хизмат кўрсатувчи ташкилот (бу — ижара корхонаси, хўжалик ҳисобидаги қурилиш бошқармаси ва ҳоказолар бўлиши мумкин) умумий фойдаланиладиган жойлар, муҳандислик жиҳозлари, ташқи ободонлаштириш воситалари тегишли ҳолатда бўлишини таъминловчи ишларни олиб боради. Бу ташкилот уй-жойларни баҳорги ва кузги текширувдан ўтказади. Айни пайтда муҳандислик, ертўлалардаги турли жиҳозларни, томларни, умумий фойдаланиладиган жойларни кузги-қишки мавсумга тайёрлайди. Хизмат кўрсатувчи ташкилот томонидан уй атрофидаги ҳудудлар, ахлат тўпланадиган жойлар озода сақланиши таъминланади. Улар, шунингдек, тасдиқланган тарифлар ва шартнома нархларида бошқа пулли хизматлар ҳам кўрсатадилар.

Бу масалада энг муҳим жиҳатлардан бири шундаки, хизмат кўрсатувчи ташкилот содир бўлган авария ҳолатини буюртма қабул қилгандан сўнг зудлик билан, кечи билан тўрт соат ичида, бошқа носозликларни эса 24 соат ичида бартараф этиши зарур.

Янги шартнома жарима тўлаш тартибини ҳам кўзда тутади. Аммо тўланган жарима томонларни зиммасига олган мажбуриятларни бажаришдан соқит этмайди.

Коммунал хизматларга ҳақ тўлаш ҳам янгиликлардан бирид ир. Илгари коммунал хизматдаги узилишдан қатъи назар, бу хизматлар учун ҳақлар тўлалигича тўланаверарди. Эндиликда эса иссиқлик, совуқ, иссиқ сув узатиш ва бошқа коммунал хизматлар кўрсатишдаги узилишлар ижрочи айби билан содир бўлса, томонлар томонидан ҳужжат расмийлаштирилади ва бу узилиш даври учун ҳақ тўланмайди.

Буюртма учун техника хизмати ва таъмирлашга тўланадиган ҳақ умумий майдон бир квадрат метрининг амалдаги таннархининг маълум фоизи ҳисобида тўланади. Бу ҳақ ҳар ойда тўлаб борилади. Сарф-харажатларнинг қолган қисми маҳаллий бюджетдан қопланади.

— Муштарийларимизни уй-жой 1 квадрат метри учун тўланадиган ҳақ миқдори қизиқтириши табиийдир.

— Тошкент шаҳар Ҳокими А. И. Фозилбековнинг қарори билан умумий майдон ҳар бир квадрат метри учун квартира ҳақи 60 сўм миқдорида қилиб белгиланган. Бу ҳақ шу йил 1 октябрдан бошлаб амалга киритилди. Лекин бу ҳақ учун уй-жойнинг янги ва эскилиги, қулайликлари, қай даражада ободонлашганлиги, хизмат кўрсатиш сифатига қараб ошувчи ёки камайтирувчи коэффициент қўлланилади. Бунга бир мисол келтирай, Агар сизнинг квартирангиз кўп қаватли уйнинг биринчи ёки охирги қаватида жойлашган бўлса, ёки квартирангизда балкон ва ложия, марказий иситиш таъминоти бўлмаса, квартира ҳақи 10 фоизга камайтирилади. Пахсали, синч уйларда ҳам ана шундай камайтирувчи коэффициент қўлланилади. Аксинча, сиз ғиштли уйда яшасангиз, квартирангизда қўшимча хоналар, бошқа қулайликлар, балкон бўлса, квартира ҳақи 10 фоизга оширилади. Коттежлар ижтимоий истеъмол андозалари зиёда бўлган уй-жойлар тоифасига киради.

Ҳозирги пайтда фуқароларнинг айрим тоифалари учун квартира ҳақи тўлашдаги амалдаги имтиёзлар сақлаб қолинади. Бунда ўртадаги тафовут бюджет манбаларидан ёки уй-жойлар тегишли бўлган корхона ва ташкилот маблағларидан қопланади.

Суҳбатдош
Ойдин ҲАЙРИЕВА.

ИҚТИСОДИЙ ЛИЦЕЙ ОЧИЛДИ

«ЎЗБЕКТУРИЗМ» миллий компанияси кейинги пайтларда қатор хайрли ишларга бош қўшди. Компания ташаббуси билан Тошкентда иқтисодий лицей ҳам очилди.

Компаниянинг ўқув-услубий мажмуи мутахассислари ҳомийлик қилаётган мазкур лицей Тошкентдаги 302-мактаб негизида иш бошлади. Янги ўқув даргоҳи саёҳат ва туризм соҳаси учун малакали мутахассис кадрлар тайёрлашни ўз олдига асосий мақсад қилиб қўйди.

Бу ерда бўлажак менежерлар таҳсил кўришмоқда. Улар ўқишни битиргач, туристик гуруҳлар раҳбарлари ҳамда бухгалтерлик ҳисоби мутахассислари бўлиб ишлашлари мумкин. Машғулотларни намунали ташкил этишни таъминлашда «Ўзбектуризм» миллий компанияси ўқув-услубий мажмуи мутахассислари лицей ўқитувчиларига ҳар томонлама амалий ёрдам кўрсатмоқдалар.

Лицейда бозор иқтисодиёти асослари, информатика, Ўзбекистон меъморчилиги ва тарихи асосий фанлар сифатида ўқитилади. Шу билан бирга «Ҳуқуқий билимлар ва фалсафа асослари» бўйича ҳам машғулотлар уюштирилади.

Лицей фаолияти олий ўқув юрти таълими асосида ташкил этилади. Шунга кўра талабаларга лекциялар уюштирилади. Бир йилда икки марта имтиҳон сессияси ўтказилади.

Лицейни битирган мутахассислар саёҳатчиларни бошловчилар бўлиб ишлашлари ҳам мумкин. Бу ихтисосликни ўрганиш жараёнида улар инглиз тилини ҳам пухта эгаллайдилар.

Азиз АҲАДОВ.

ТЎҒРИ ЙЎЛ ТАНЛАШ САОДАТИ

(Давоми. Боши 1-бетда).

суриб қўйилгани ёки кўчадаги ахлат қутиларини титкилаб юргани йўқ. Гарчи бу гаплар ҳозирги сиёсатни тоталитаризмда айблаб қичқираётган биродарларимизга ёқмаса ҳам, ожиз ақлимиз билан бугунги биз кўраётган қийинчиликлар ўша бизни ёқтирмайдиган биродарларимиз дучор этиши мумкин бўлган «ҳадя»лар олдида ҳолва эканини тушуниб турибмиз. Айтмоқчимизки, давлат аробаси шу қадар оғирки, уни ҳар қандай азамат ҳам тортиши қийин. Ширин-шакар ваъдалар қорин тўйдирмайди. Қуруқ баёнотларнинг ҳам умри кўпга чўзилмайди.

Инсон зоти шуҳратга ўчроқ келади. Раҳбарлик дабдабаси ҳавас қўзғаши табиий. Аммо ундан фақат фароғат кутганлар хато қилади. Каттаю-кичик азоблари ҳам бор унинг. Мансаб дабдабаси бошқаю, раҳбар обрўси бошқа. Обрўни иш билан қозониш керак, яъники, юксак мансаб ва обрў ўртасида **иқтисодиёт** аталмиш бир нарса борки, сизни танлаган, сайлаган халқнинг кўнглини олишда ягона калит бўлиб хизмат этади. Ички сиёсатда ҳам, ташқи сиёсатда ҳам барча дарвозалар аслида шу **иқтисодиёт** деб аталмиш калит билан очилади. Эли тўқ юрт фуқаросининг кўнгли ҳам тўқ бўлади. Эли тўқ юртнинг чегараси ҳам маҳкам бўлади. Эли тўқ юртнинг аҳди қатъий бўлади, сўзи тарозу босади.

Бугунги Ўзбекистон сиёсати ана шу омилларга асосланган. Мавжуд қийинчиликларни бир ёки икки йилда бартараф этиш қийин, албатта. Аммо бартараф этишга ишонч бор. Бартараф этишнинг аниқ-тиниқ дастури бор.

Президент Ислом Каримов сиёсати ҳақида гап кетаркан, қуруқ мақтовни четга суриб, бу сиёсатнинг изчиллик даражаси хусусида сўзлаган маъқул. Эслаб қарасак, у дастлабки кезлардаёқ бозор муносабатларининг мураккаблиги борасида сўз юритди ва очиқойдин қилиб бир ярим аср мобайнида муте яшаган ва коммунистик дориломонлик ҳақидаги чўпчак онгига обдон сингдирилган мамлакатнинг бу янгича муносабатларга ўтиши оғир кечишидан эл-улусни огоҳ этди.

«Шок терапияси»ни бирданига рад қилди. Фуқаро маишатига эътиборни кучайтирди. Давлат қонунчилик тизимини, давлат хавфсизлиги ва ички ҳуқуқ-тартибот тизимларини мустаҳкамлади. Шу ўринда «Посткоммунистик» тузум хусусида сўзлашни ёқтирадиган биродарларимиз миллий хавфсизлик органлари фаолияти ҳали собиқ СССР таркибида экан чоғимиздаёқ жумҳуриятнинг ўз измига олинганини эслаб кўрсалар зиён қилмасди.

Гарчи такрор бўлиб туюлса-да, ҳокимият энг тепадан то қуйи бўғинларга қадар ягона раҳбарлик қўлида жам этилганини таъкидлаб ўтмоқ лозим. Яъники, шу тариқа маҳаллий кенгашлар ва маҳаллий ҳокимият ўртасида бўлиши муқаррар зиддиятнинг, янада очиқроғи, бугун Россия мисолида кўриб турганимиз ҳалокатли манзаранинг олди олинди. Бундан ташқари, ҳуқуқ-тартибот идоралари маҳаллий ҳокимият изми ва изнидан чиқарилиб, тегишли олий даражадаги идоралар назоратига берилди.

Маълумки, ўз вақтида собиқ марказ матбуоти ҳуқуқий органлар ислоҳоти хусусида турли учирма гапларни роса урчитди. Аммо юртимизда бу хил кинояларга ҳеч ким парво қилмади. Аксинча, жиноятчилик даражаси пасайгани, айниқса, юрт бошига чиқиб олишига сал қолган махфия гуруҳлари писиб қолганидан мамнун бўлдик. Эслаб кўринг: сал фурсат олдин айрим ватандошларимиз адолатни рўкач этиб, бандалар устидан ҳукм чиқармоқ ва ҳатто кўзларига ёмон кўринган кишиларни сазойи қилмоқ йўлига ҳам ўтдилар. Айрим масжидлардан азон ўрнига сиёсий даъватлар кўпроқ тарала бошлади. Тақвою ибодат четда қолиб, қозилик даъвоси авж олди. Ён давлатлардан ташвиқотчи вакиллар хуфёна «ташриф буюриб», исломий салтанат фазилатлари хусусида воизлик ҳам қилдилар. Ҳаттоки айрим катта иморатларни ишғол этиб, ҳукуматга зуғум ўтказмоқ йўлини тутдилар.

Сал ўтиб, ақидапарастлар жилови тортилганида баъзи ватандошларимиз «Дини исломга таҳдид етмоқда» дея айюҳаннос солдилар. Осмон узилиб ерга тушгани йўқ. Ҳеч ким диндан **ҳам қайтмади.** Билъакс, Имом Термизий таваллудининг 800 йиллиги халқаро миқёсда нишонланди. Баҳоуддин Нақшбанд таваллудининг 675 йиллиги ҳукумат қарори билан нишонланди, мусулмон дунёсининг казо-казолари азиз меҳмонимиз бўлдилар. Бу тарафи — Имом Бухорийга бағишланган янги тантаналар. Хуллас, динга ва дин аҳлига эътибор кучайиб бормоқда. Асл шарт ҳам унутилган эмас — дин сиёсатга аралашмасин... Бу шартда дағдаға йўқ. Огоҳ этиш бор, холос. Акс ҳолда не бўлишини қардош Тожикистон мисолида кўриб турибмиз.

Дарвоқе, ислом ақидапарастлиги хавфи хусусида Ислом Каримов жуда кўп гапирган эди. Баъзида мухолифлар у ёқда турсин, биз — Президент тарафдорлари ҳам, бу хавфни давлатимиз бошлиғи ўта бўрттириб юбормадимикан, деган гумонларга борган пайтларимиз бўлган.

Яна бир сифати шуки, Ислом Каримов ашаддий демократ ролини ўйнамади. Иқтисодиёт илмидан яхши хабардор одамнинг бу хил ролга кириши қийин. Ваъдаларни қоп-қоп қилиб уйиб ташлаш мумкин. Лекин эртага сўзнинг устидан чиқиш ҳам керак, акс ҳолда... Яна ўша гап — акс ҳолда нелар бўларини жонли мисолларда билиб-кўриб турибмиз.

Айрим ширинзабон олимларимиз хушомад асносида оҳорини кетказишга уринаётган принциплар, яъники машҳур беш тамойил ҳақида гапириб ўтирмаймиз. Бу тамойиллар машаққатли меҳнат ва хато-камчиликларни англаш ҳамда тан олиб бориш жараёнида туғилди ва умумий сиёсатга асос этиб олинди. Йўналиши аниқ эрса-да, манзилий тафсилотлари мубҳам бўлган йўлда улар бизга анча қўл келди. Суръат ҳали пастроқ, аммо кўпчиликнинг фикри Каримов тамойиллари тарафига жадал оғишгани ва маҳаллий бюрократия қаршилиги синиши баробар суръатнинг ҳам жадаллашуви аён бўлиб қолди.

Ислом Каримов сиёсатининг изчиллиги шундан ҳам билинадики, у керакли гапларни, дейлик, ўша машҳур тамойилларни минг маротабалаб такрор этишдан чарчамайди. Президент ўз тамойилларини бир неча кун олдин БМТнинг юксак минбарига ҳам олиб чиқди. Аксарият ғарблик иқтисодчиларга антиқа туюладиган фикрини, яъники эркин бозорга ўтиш даврида давлатнинг асосий ислоҳотчи сифатида чиқишини яна бир марта баён этди. Узоқ бир мамлакатда, демократия ва эркин бозор асрлар давомида қарор топган жойда бу сўзлар ҳеч кимни ажаблантирмади. Сабаби шуки, Президент ўз нутқида мамлакатининг иқтисодий ҳолати, урф-одати, хулқу табиатини тушунтириб берди, салкам ярим аҳолисини норасида болалар ва яна бир қанча фоиз нуфузини кексалар ва серфарзанд оилалар ташкил этадиган юртда ўзгача сиёсатнинг натижаси яккаш фалокат бўларини лўнда қилиб англатди.

Биз деярли ҳар куни эшитиб-билиб юрадиган, қулоғимиз ўрганиб қолган ҳақиқатлар жаҳон минбаридан туриб айтилганида жўнгроқ маъно ва янгича оҳор касб этди.

БМТ минбарига илк бора чиққан давлат бошлиқлари одатда ўз мамлакатлари ҳақида маълумот бериб, мана, бизлар ҳам дунё юзини кўрдик, бу ёғига бизга ҳам тузукроқ эътибор берилса ёмон бўлмасди, деган мазмунда сўз юритадилар. Ислом Каримов эса ўзининг қайсар феълига бу гал ҳам содиқ қолди — умумий тақдимнома руҳидан воз кечиб, дадиллик билан, бугунги лаҳжада айтадиган бўлсак, **масала қўйди.** Ҳаттоки, БМТ фаолиятини танқид ҳам қилди.

Каримов олға сурган масалалар Ўзбекистон Республикаси ташқи сиёсати мазмунини ташкил этади. Нутқни кўпчилик телевизор орқали эшитди, матнини газетада ўқиди. Ортиқча таҳлилга ҳожат қолмаган эрса-да, айрим нуқталарга алоҳида урғу бермоқ даркор.

Каримов БМТ фаолиятида ялпи адолат ва мустақиллик асосий мезон бўлиб қолишини талаб этди. Мазмуни шуки, барча давлатлар баробар, уларнинг иқтисодий ва маданий даражаси турлича бўлиши мумкин, аммо бу хил ранг-баранглик бир давлатнинг иккинчи давлатга тазйиқ қилмоғига, яъники сиёсий ва иқтисодий зуғум ўтказмоғига ҳуқуқ бермайди. Ҳар бир давлат ўз тақдирини ўзи белгилайди, уни ўз қолипига солиб олишга уринганлар хато қилади.

Каримов БМТ аксар ҳолларда шунчаки томошабин бўлиб қолаётганини яширмади. Халқаро можароларнинг иси милтиқдори ҳидидан олдинроқ чиқади. Сиёсий ва иқтисодий тангликлар бир кунда бошланиб, бир кунда барҳам топмайди. Биз дунёнинг қайси мамлакатида фуқаролар уруши бўлиши ва ёки қайси минтақада давлатлар орасида низо чиқиши эҳтимолини олдиндан сезамиз. Лекин дунё жамоатчилиги токи низо чиқмагунча амалий таъсир кўрсатолмайди. Низо чиққанда эса музокараларга зўр берилади, «мовий қалпоқлар» жўнатилади, миллиардлаб доллар миқдорида маблағлар сарф бўлади.

Қонли низоларнинг олдини ўз фурсатида олиш керак — Ўзбекистоннинг яна бир талаби шундай бўлди.

Ислом Каримов нутқининг тағин бир жиҳати шуки, у дунё жамоатчилигига Марказий Осиё минтақаси тутган ўрин ва унинг келажак ривожи қандай бўлиши мумкинлигини тушунтирди. Минтақадаги беш давлатнинг қайси йўл билан ривожланиши бошқаларни бефарқ қолдирмаслиги керак. Халқларимиз демократия ва эркин бозор йўлини танлагани рост. Лекин танловнинг ўзи билан иш битмайди. Четдан қилинаётган тазйиқ ва таҳдидлар жуда кўп. Уларнинг нечоғлиқ хавфли эканини Тожикистондаги қонли воқеалар кўрсатди. Ислом мутаассиблари хавфи — реал нарса. Тожикистон воқеалари бошқа мамлакатларда ҳам такрор этилса, қирғинбарот бўлиши ва бешта янги давлатнинг маърифатли тараққиёт сари йўли тўсилиб қолиши мумкин.

Бу ўринда ҳам ҳали айтиб ўтилган изчилликни кўрамиз. Тожикистон ҳақида, агар эътибор берган бўлсангиз, Ислом Каримов собиқ тожик раҳбарларидан ҳам кўпроқ гапирди ва ташвиш чекди. Икки марта БМТ бош котиби Бутрос Ғолийга хат ёзди. Дунё диққатини тожик фожиасига жалб этишга муваффақ бўлди. Тожик қочқинларини қайтаришда амалий ёрдам берди. Натижа шу бўлдики, неча минглаб қочқин ўз давлати чегарасидан эмас, ўзбек чегараси орқали она юртига бехатар қайтиш имконига эга бўлди.

Тожикистондаги фожиалар ҳали тамом бўлгани йўқ. Чегарада ҳамон қон тўкилмоқда. БМТ ана шу муаммога эътибор қаратиши ва ижобий ечим топиши керак — бу яна бир талаб. Қўшимча тавсия шуки, БМТда Марказий Осиё хавфсизлиги масаласи билан шуғулланувчи доимий семинар ташкил этиш ва уни Тошкент шаҳрида ўтказиш керак.

Наркобизнесга ва халқаро террорчиликка қарши биргалашиб курашишда Ўзбекистоннинг ҳам ўз ўрни бор. Буни Президент алоҳида таъкид этмаган бўлса-да, мавзу асносида Термиз ва бошқа шаҳарларда қўлга туширилган ўнлаб тонна нашаю қорадорилар эсга тушади.

Оврўпога олиб кетилаётган наркотик моддаларнинг қарийб 70 фоизи Марказий Осиё минтақаси орқали ўтади. Минтақа давлатлари наркотик ташиш йўлини назорат этишга ва бутунлай тўсиб қўйишга ҳаракат қилмоқда. Лекин куч ҳали оз. Қолаверса, афюн азобини чекаётган мамлакатлар уларнинг ўзларигина эмас. Шу сабабли, наркобизнесга қарши кураш мақсадида БМТнинг минтақавий комиссиясини тузиш мақсадга мувофиқ бўлади.

Яна бир муҳим масала — Орол фожиаси бўйича ҳам конкрет талаб қўйилди. Нукус шаҳрида БМТ ҳомийлигида халқаро конференция чақириш ва бу масалани ҳал қилишнинг амалий имкониятлари ва муддатларини муҳокама этиш зарур.

Президентнинг нутқи мажлис аҳлида қандай таассурот қолдирди, деган савол туғилиши табиий. Мажлис тугаб, ёндаги хосхонага ўтилган пайтда кўпчилик давлат бошлиқлари, БМТ раҳбарлари, вазирлар ва элчилар Ислом Каримовни табриклашди. Лекин, ўйлашимизча, энг катта баҳони Америкада яшаётган ватандошларимиз берди. Мошиналар карвони БМТ ҳовлисидан чиқаётган кезда неча ўнлаб ўзбек дарвоза ёнида Президент тушган лимузинни ўраб олди. Ислом ака мошинадан тушди, улар билан узоқ суҳбатлашди. Нуроний бир чол қўл очиб шукроналар айтдики, бундан зўрроқ баҳо бўлиши мумкин эмас:

«Худо бизни шу кунларга ҳам етказар экан!..»

Мурод Муҳаммад ДЎСТ.
(ЎзА).

ҲАЁТ УЧУН КУРАШ

Республика нейрохирургия марказида ўтказиладиган ҳар бир операция шундай кечади

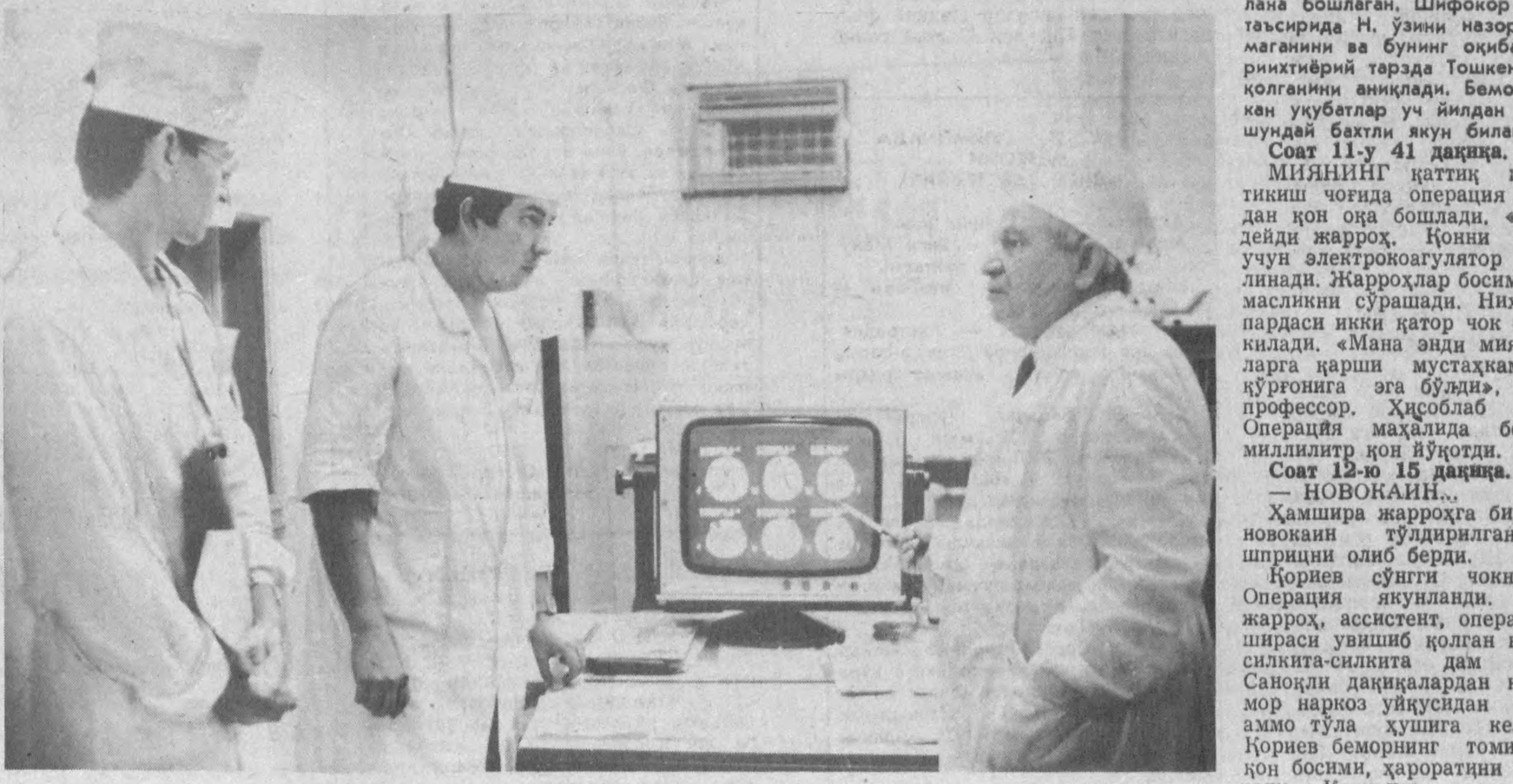

МУҚАДДИМА
СОАТ 9.

СТЕРИЛИЗАЦИЯЛАНГАН либос, йод, эфирнинг ўткир ҳиди, операция хонасига хос яна аллақандай ҳидлар. Тепадан тўққиз рефлекторли, соя туширмайдиган улкан лампа бирдай равшан нур таратади. Сукунат. Тиббий ҳамшира Муҳаббат Ёқубова ассистентга аввал спирт, кейин йод олиб беради. Орадан уч дақиқа ўтиб операция майдони тайёр бўлади.

Ассистент — Равшан Усмонов бемор оғриқни сезмаслиги учун операция майдонини қўшимча тарзда жузъий анестезия қилади.

Оғир аҳволда нейрохирургия марказига келтирилган қорақалпоғистонлик бемор К. чалқанча ётар, бош ҳолатининг ҳар қандай ўзгариши томир уришини тезлаштирар, нафас олишини қийинлаштирар, қон босимини оширарди. Бемор бош миясининг тўртинчи қоринчаси тубида ўсма бор экан; у гавдасини қулай ҳолатга солиши билан ўсма нафас ва қон айланишини, ўпка ва юрак фаолиятини бошқариб турувчи асаб марказларини қисиб қўяркан.

Профессор Қориев М.га қандай ёрдам бериш устида бош қотира бошлади. Ўсма ҳаёт учун муҳим марказлар — чўзиқсимон мия атрофида жойлашганди. Беморнинг бу балодан халос этишнинг иложи бўлармикан? Операция зарур даражада самара берармикан?

Бемор М.нинг аҳволи шифокорларнинг эрталабки қисқа мажлисида махсус муҳокама қилинганда, фикрлар иккига бўлинди. Айримлар дарднинг бениҳоя улғайиб кетгани, беморнинг аҳвол-руҳиясини ҳисобга олиб, ҳақли равишда: «Оператив аралашув керак эмас», — дейишди. «Бунинг устига, — таъкидлашди бошқалар, — ўсма шифокорнинг қўли етиш қийин бўлган ерда жойлашган. Шусиз ҳам беморнинг ҳаёти қил устида турибди».

Шунга қарамасдан Қориев операцияни ўтказишга қарор берди.

...Жарроҳ трепан ёрдамида беморнинг силлиқ кузалган чаккасида тирқиш очади. Мана, тирик, уриб турган, қон шимган исфанж (губка)га хиёл ўхшаб кетадиган инсон мияси! «Вояга етган инсон мияси оғирлиги ўртача 1, 2 килограмм бўлиб, шундан сўнг у аста-секин кичиклаша боради», — хаёлдан профессорнинг операция арафасида айтган сўзлари жонланади.

Марат Ҳикматович намланган пахта нафис қилиб ўралган митти андавача билан кулранг суюқлик ичидаги миячани оҳиста кўтарадида, мия катта ярим шарларини икки томонга суради. У бамисоли чуқур дара ичида жойлашгандай пухта ўрнашиб олган ўсмани диққат билан кўздан кечиради. Операция хонасида ҳозир бўлганларнинг ҳаммаси ҳам нафасни ичига ютади. «Ҳой, жарроҳ, эҳтиёт бўл! Сал бежо ҳаракат қилсанг, чўзинчоқсимон мия сиртига тегиб кетсанг борми, шу ердаёқ — операция хонасида бахтсизлик юз бериши мумкин», — дегинг келади.

Бироқ Марат Ҳикматович хотиржам, фикру зикрини бир жойга — операцияга тўплаганди. Унинг қўл ҳаракатларини кўз билан зўрға илғайсиз. Фақат пешонасини қоплаган тер резаларига қарабгина жарроҳнинг не машаққатлар билан ишлаётганини сезиш мумкин.

Ниҳоят, ўсма олиб ташланади. Ҳамма енгил нафас олади.

Бундай операциялар ҳақида узоқ гапириш мумкин...

...М. туғилган кун муносабати билан йиғилган меҳмонлар уни совға-салом билан табриклашди. Қизалоқ йиғилганларга шеър ўқиб берди, рақс тушди. Рақс асноси боши билан стол қиррасига нохос қаттиқ урилган қизалоқ йиғлаб, туни билан ухламади: боши муттасил қаттиқ оғриётганидан шикоят қиларди. Кейинги кундан бошлаб, уни уйқу босди. Кечқурун ҳарорати кўтарилиб, баданини қизамиқ қоплади. Ота-она қизалоқнинг жароҳат олганини унутишганидан, унинг аҳволи ёмонлашганини қизамиқ билан боғлашди. Қизамиқ ва мияси лат егани боис, қизалоқ узоқ вақт қаттиқ оғриди, бир неча ой даволанишдан сўнг соғайгандай бўлди. Бироқ ақлий ривожланиш бўйича тенгдошларидан кескин орқада қола бошлаган қизалоқнинг эслаш қобилияти пасайган, шеър ёдлаш, уни ифодали ўқишни аллақачон унутиб қўйганди. Мактабда ҳам ёлчитиб ўқий олмади. «Қизамиқ менингоэнцефалити асорати» ташхиси билан руҳий хасталиклар шифохонасига ётқизилди. У ердан ногиронлар уйига жўнатилди.

Бемор 26 ёшга кирганида оғир тутқаноқни бошдан кечирмаганида, бир умрга ногирон бўлиб қолган бўлур эди. Кучли тутқаноқдан кейин одатда беморни қаттиқ уйқу босади, уч-тўрт соатдан кейин ҳушига келиб, аҳволи яхшиланади. М. даги тутқаноқ ҳолати узоқ ва оғир кечди. Бу — ҳақиқий тутқаноққа зид белги эди. Шифокорлар масаланинг моҳиятини аниқлаш учун унинг бош суягини рентген орқали суратга олганларида, мияда ясси, қалинлиги 2,5 сантиметр келадиган, тошга айланган гематома (ёпиқ жароҳат натижасида мияга қуйилган қон) борлиги маълум бўлди. Нейрохирург беморга ташхис қўйди: сурункали субдурал гематома. М. нейрохирургия шифохонасига ётқизилди, ҳар томонлама текширишлардан сўнг шу ерда операция қилиниб, қалинлиги 2,5 сантиметрга етувчи қотиб қолган қон қуйқаси олиб ташланди. Дастлабки кунларда беморнинг аҳволи айниқса, оғир кечди. Бироқ аста-секин мия ўз фаолиятини тиклади. Энди онгли хатти-ҳаракатлар қила бошлаган бемор ҳаётга қизиқиш билдира бошлади, ҳатто пардоз-андозни жойига қўядиган, уй-рўзғорга хос ишларни бинойидай бажарадиган бўлди. Бемор М. узоқ йиллик айриликдан сўнг оила қучоғига қайтди.

ТАРИХДАН

НЕЙРОХИРУРГИЯ — нисбатан ёш фан: у марказий ва периферик асаб тизимининг органик касалланишини ва уларни жарроҳлик йўли билан даволаш услубиятларини ўрганади; нейроонкология, нейротравматология, нейроангиология, марказий асаб тизимининг туғма нуқсонлари инфекция-яллиғланиш жараёнидан қоладиган асоратлар жарроҳлиги, стереотоксик нейрохирургия, тутқаноқ ва кучли оғриқ жарроҳлиги каби бўлимлардан иборат; бош мия ва орқа мияни операция қилиш юзасидан олиб борилган кўп йиллик изланишлар натижасида асримиз бошларида мустақил фан сифатида ажралиб чиққан. Бироқ...

— Бироқ, — дейди М. Ҳ. Қориев, — қадимшунослик қазилмалари одамзод бундан ўн минг йил муқаддам тош ва суякдан ясалган қуроллар ёрдамида бош суякни пармалаб очганини тасдиқлаб турипти. Қадимги дунёнинг улуғ ҳакими Гиппократ (Буқрот) бош суякни очиш йўлларини билган. Улуғ ватандошимиз Абу Али ибн Сино мияни операция қилган, деган тахмин бор. Ўрта асрларда яшаган ўткир шифокорлар ўз тажрибаларига таяниб, қандай вазиятларда бош суягини очиш лозимлигини билишган. Тутқаноқ, бош қаттиқ оғриган кезларда шундай қилинган, демакки, беморларни даволашган улар. А. Везалий (1514—1564) ва А. Парэ (1510—1580) эса бош суякда ва бош мияда муваффақиятли операция ўтказишган. Профессор Е. О. Мухин саркарда М. И. Кутузовни икки марта — 1774 йилда унинг бошини ўқ тешиб ўтганида, 1790 йили бошидан иккиламчи марта ўқ еганда муваффақиятли операция қилганди.

Биз яна операция хонасига қайтамиз.

Соат 10.

— ПУЛЬС...

Анестезиолог Гулраъно Раҳматуллаева беморнинг наркоз картасига тикилади.

— Саксон беш.

Жарроҳ қисқа-қисқа гапиради:

— Наштар...

— Чангак...

— Тампон...

Операциянинг иккинчи босқичи бошланади: тери ости ҳужайралари, қон томирлари, асаб боғламаларини бир-бирига туташтириб, асл ҳолига келтириш лозим.

— Қон қуйишни бошладингизми?

— ...

— Бу қанақаси бўлди? Нима, биринчи марта операцияда қатнашяпсизми? Ахир бемор анча қон йўқотди-ку?

Ассистент хўрсинди.

Ҳа, М. Ҳ. Қориев бошчилигида ўтказиладиган операция маҳаллари шифокорлар ўқтин-ўқтин мана шундай хўрсиниб туришади.

Ҳар ҳолда ёш мутахассисларнинг таниқли шифокор билан ишлашиб кетишини осон деб бўлмайди. Улар баъзан устозлари «Баракалла», «Раҳмат», «Яшанг» деган сўзларни унутиб қўйгани йўқми, деб бир-бирларидан сўрагилари келади. Бироқ сиз уларни бошқа клиникага, енгилроқ ишга ўтказаман, деб кўринг-чи? Кўндириб бўпсиз! Нега? Чунки нейрохирургия соҳасида катта тажриба ҳосил қилган М. Ҳ. Қориевнинг тўғри йўл кўрсатишига улар ишонишади, шунинг учун кези келганда талабчан устознинг танбеҳ беришга ҳаққи бор деб ҳисоблашади.

Консилиумда Бухородан келтирилган бемор Ф. га ташхис қўйилиши керак эди. Миянинг хушсифат ўсмаси ҳаддан ташқари улғайиб кетганди. Туман, вилоят шифохоналарида даволанган, аммо самара бермаган. Рентген суратларини таққослаш, таҳлиллар натижаси, компьютерли томограф хулосаларига таяниб, ёш шифокор М. Мирзабоев ташхис қўйди:

— Остеосаркома.

— Тўғри.

Операция маҳали Мирзабоев Қориевга ёрдамлашар экан, устозининг ҳар бир ҳатти-ҳаракатини синчиклаб кузатди. Бугун у ассистентлик қилди. Эртага қарабсизки, устозининг ўзи унга ассистент. Қориев: «жарроҳ қалб, ақл-фаросат ва наштарни ўрни билан ишга солиши керак, унинг қўллари уқувли, ақли югурик бўлиши шарт», деб ҳисоблайди. Айтмоқчи, ўша бемор Ф. операциядан кейин ўзини яхши ҳис қилди, соғайиб, уйига қайтди.

КУНДАЛИКДАН САҲИФА:

«ҲАДЕБ у ёндан-бу ёнга ағдариламан. Тун бунчалар узун бўлмаса? Бир чимдим уйқу кўзларга тўтиё. Ҳолбуки демидрол ичганман. Менинг бедорлигим автомобиль ҳалокати чоғида бош мияси қаттиқ лат еган бемор. У. нинг аҳволи кечаги операциядан кейин ҳийла оғирлашгани билан боғлиқ. Клиникага қўнғироқ қилишдан ўзимни базўр тийиб турибман. Реанимация (ҳаётга қайтариш) бўлимидагиларни ҳадеб безовта қилгим келмайди. Биламан, шусиз ҳам у ердагилар қон ютиб ўтиришипти. Яна уларнинг: «Бемор жон таслим қилди», — дейишларидан қўрқаман.

...Аксига олиб, ўша куни маст-аласт экскаваторчи шифохонани электр қуввати билан таъминловчи кабелни узиб юборган, клиника саккиз соат давомида электр манбаидан маҳрум бўлиб қолганди. (Муаллифдан: Дарвоқе ушбу мақолани ёзиш жараёнида шифохонада беш кун давомида уч марта электр қуввати икки соатдан саккиз соатгача, ҳаммаси бўлиб 16 соатга узиб қўйилди. Бунга ким жавоб беради?) То ток қайта улангунга қадар беморлар роса азоб чекишди. Кўпинча ошиғич операциялар ўтказиладиган бундай тоифадаги шифохоналар кам деганда икки электр манбаига уланиши керак. Қаёқда дейсиз! Пойтахтдаги мен билган шифохоналарнинг биттаси ҳам қўшимча электр манбаига уланмаган. Бундай кезларда движок иш беради. Бироқ уни сотиб олиш учун 4,5 миллион сўмни қаердан оламан?

Энди мана бу ибратли ҳодисага эътибор беринг.

Москва-Тошкент поездидаги купелардан бирида суҳбат авжида. Қирқ ёшлар чамасидаги аёл Ўзбекистон пойтахтида яшовчи қариндошлариникига бораётганини айтиб, уларнинг зилзиладан кейинги манзилгоҳини билмаслигини ўқтин-ўқтин эслаб, ташвиш чекарди.

Ҳамроҳлардан эр-хотин Д. лар: «Мабодо қариндошларингизни тополмасангиз, бизникига тушарсиз», — деб унга ўзларининг ташриф қоғозини беришади. Ярим тунда В. бояги эр-хотинларникига кириб келади: ҳарчанд қидириб, қариндошларини тополмаганди. Ёнида на ҳужжатлари, на пули бўлган аёлга эр-хотин жой беришади. Эрталаб В. ажабки, уйни чапдастлик билан супуриб-сидиради, кир-чирларни ювади, овқат пиширади. Хушмуомала эр-хотин В.нинг оиласи, касб-корини суриштиришмайди.

Орадан икки ой ўтди. В. оиланинг бебаҳо ёрдамчисига айланиб қолди. Аёл оиласи, уйини эсга олай демасди.

Ички ишлар бўлими томонидан В. га вақтинчалик паспорт берилиб, қайддан ўтказилди.

Орадан яна бир йил ўтди. Кунларнинг бирида В. бозорга кетганича, қайтиб келмади. Эр-хотин В. ни ярим тунда руҳий хасталиклар шифохонасидан топишди. В. ни кўчада тутқаноқ тутган, «Тез ёрдам» уни шифохонага келтирганди. Бемор ҳеч кимни танимас, ўзини ҳар ёққа урар, оҳ-воҳ қилар, инграрди. Консилиум бош мия шикастланиши натижасида тутқаноқ юз берганини қайд қилди. Нейрохирургия бўлимида ташхис тасдиқланди: электроэнцефалография бош миянинг ўнг ярим шарида гематома борлигини аниқлади. В. операция қилинди. Эр-хотин Д. лар бемор устида парвона бўлишди. Икки ҳафтадан кейин В. нинг аҳволи яхшилана бошлади. Бироқ у ҳадеб нималардандир хижолат бўлар, кимнидир қидирар, эр-хотин Д. ларни умрида биринчи марта кўриб турганини, даволовчи шифокорга эса исми В. эмас, балки Н. эканини, Самарқандда яшашини, эри ва болалари борлигини, Тошкентга қандай қилиб келиб қолганини билмаслигини сўзлаб берди.

Ҳадемай шошилинчнома бўйича беморнинг эри, фарзандлари етиб келишди. Улар Н. ни уч йилдан бери қидириб юрганини айтишди. Шу нарса аён бўлдики, Н. йўқолиб қолишидан 15 кун аввал дераза ойналарини артаётиб, йиқилган, ерга боши билан қаттиқ урилган, қисқа муддатга ҳушидан кетган. Шифокор мия чалғиганини қайд қилиб, Н. шифохонада даволанишдан қатъий бўйин товлаганидан, ишга яроқсизлик ҳақида варақа берган. Н. уйида даволана бошлаган. Шифокор гематома таъсирида Н. ўзини назорат қилолмаганини ва бунинг оқибатида ғайриихтиёрий тарзда Тошкентга келиб қолганини аниқлади. Бемор Н. чеккан уқубатлар уч йилдан сўнг ана шундай бахтли якун билан тугади».

Соат 11-у 41 дақиқа.

МИЯНИНГ қаттиқ пардасини тикиш чоғида операция майдонидан қон оқа бошлади. «Ток!» — дейди жарроҳ. Қонни тўхтатиш учун электрокоагулятор ишга солинади. Жарроҳлар босимни оширмасликни сўрашади. Ниҳоят, мия пардаси икки қатор чок билан тикилади. «Мана энди мия микробларга қарши мустаҳкам ҳимоя қўрғонига эга бўлди», — дейди профессор. Ҳисоблаб кўрилди. Операция маҳалида бемор 400 миллилитр қон йўқотди.

Соат 12-ю 15 дақиқа.

— НОВОКАИН...

Ҳамшира жарроҳга бирин-кетин новокаин тўлдирилган икки шприцни олиб берди.

Қориев сўнгги чокни тикди. Операция якунланди. Уф-ф-ф, жарроҳ, ассистент, операция ҳамшираси увишиб қолган қўлларига силкита-силкита дам бердилар. Саноқли дақиқалардан кейин бемор наркоз уйқусидан уйғонган, аммо тўла ҳушига келмаганди. Қориев беморнинг томир уриши, қон босими, ҳароратини ўлчаб кўради. Қониқиш ҳосил қилади. Сўнг Людмила Пургушевага ўгирилиб, дейди:

— Қон тайёрланг. Бемор анча қон йўқотган. Сиз эса, — дейди у Тамара Татарниковага, — беморнинг ёнидан жилманг.

...Операция столига ётқизилган ҳар бир бемор профессор Марат Ҳикматович Қориев учун «янги илмий муаммо»дир. Бу муаммони муваффақиятли ҳал этмоқ керак. Нейрохирургнинг шошилишга ҳаққи йўқ билади, у. Биринчи кесмадан тортиб, то охирги чоккача қилинажак ҳар бир саъй-ҳаракатни олдиндан миясида «пишириб» олиши зарур.

Қориев ҳар қандай операциялар, айниқса, нейрохирургик операциялар чоғида қўл миядан илгарилаб кетмаслиги, тафаккурга бўйсуниши лозим, деб ҳисоблайди. Шунинг учун у муайян шароитга қараб операцияларда янги ёки унутилиш арафасида турган услубиятларни ишга солади. Қирқ йиллик амалий фаолият давомида фақат жарроҳнинг тез, хавфсиз, ёқимли операция қилиш тактикасигина ўзгармади, холос.

Миядаги ўсмаларни ва унга кириб қолган бегона жисмларни операция қилиш билан бирга, мия томирларидаги аневризмлар (қон томирларининг кенгайиши), невриномалар (эшитиш нервларида унчалик катта бўлмаган ўсимтасимон ўсмалар), мия қоринчаларидаги «сильвий сув қувури»нинг кенгайиши, томирлар туташган жойларни операция йўли билан даволаш борасида катта ютуқларни қўлга киритган М. Ҳ. Қориев, Ўзбекистонда биринчилардан бўлиб, геммораги́к инсультларда муваффақиятли операциялар ўтказган ва бу борада докторлик диссертациясини ҳимоя қилган. Унинг раҳбарлиги остида республикада нейрохирургия хизмати яхши йўлга қўйилди. Юзлаб шогирдлар тайёрланди.

Соат 12-ю 20 дақиқа.

САНИТАРЛАР операция хонасига аравача олиб келишади. Беморни ҳаётга қайтариш бўлимига олиб кетишади. Операция бригадаси бинтли ниқобларини, халатларини, бахилаларини ечишади. Қўлларини обдон совунлаб ювишади. Кимдир равоққа чиқиб чекади.

Эртасига шифокорлар билан бирга К. ётган палатага чиқамиз. Бемор кўзларини очди. «Аҳволингиз қалай?» — сўрайди профессор. Бемор жилмайишга ҳаракат қилди.

Кўп ўтмай К. шифохонани бутунлай тарк этди. Бироқ у шифо топган 3-нейрохирургия бўлимида яна 42 та бемор қолди. Улар ҳеч нарсадан хавотир олишмаса ҳам бўлади — саломатликлари батамом тикланади. Негаки, уларнинг қошида тиббиёт фанлари доктори, профессор Марат Ҳикматович Қориев, унинг ҳормас-толмас шогирдлари, сафдошлари сергаклик билан парвона бўлиб туришибди.

Шерали СОКИН.

* * *

СУРАТДА: республика нейрохирургия марказининг раҳбари, профессор Марат Қориев (ўнгда) реаниматор Темур Умаров ва рентгенолог Нодир Обидов билан мулоқот пайтида.

Андрей Пишненко сурати.

Монте-Карлодаги анжуман

ҲАЯЖОНГА ТЎЛА ИККИ КУН

● Ниҳоят, узоқ давом этган, машаққатли «пойга» ниҳоясига етди. Монако қироллигининг Монте-Карло шаҳрида ўтган Халқаро Олимпия Комитетининг 101-анжумани 2000 йилги Олимпиада ўйинлари мезбони бўлиш истагини билдирган беш шаҳар — Манчестер, Истамбул, Пекин, Сидней, Берлин орасидан муносибини танлаб олганини илгари хабар қилгандик. Бу тадбирнинг нақадар оламшумул аҳамиятга эга эканини ҳисобга олиб муштарийларимизга анжуман хусусида батафсилроқ маълумот бериш истагидамиз. Лекин, ўзингизга маълум ўзбекистонлик спорт журналистлари ҳозирча (умид қиламизки, фақат ҳозирча) бундай йирик йиғинларда бевосита иштирок этиш имконига эга эмаслар. Шунинг учун ҳам биз мақолани тайёрлашда хорижий матбуот материалларидан фойдаланганимизни эътироф этиб ўтишни истардик.

ХОЛИСЛИК — АДОЛАТ ГАРОВИ

ХАЛҚАРО Олимпия Комитетининг 101-анжумани унинг президенти Хуан Антонио Самаранчнинг кириш сўзи билан очилди. Мазкур комитетга ўн уч йилдан буён муваффақиятли равишда раҳбарлик қилиб келаётган Самаранч ўз нутқида Олимпия ҳаракатининг нақадар кенг қулоч ёзиб бораётгани, бунда Халқаро спорт федерациялари, Миллий Олимпия Комитетларининг ҳиссаси катта бўлаётгани, қолаверса, Халқаро Олимпия Комитети ўз қаноти остида 194 аъзони бирлаштириб дунёда тинчлик, халқлар ўртасидаги дўстона муносабатларни мустаҳкамлашдек, инсоният ўртасида соғлом турмуш тарзини тарғиб қилишдек эзгу мақсадлар йўлида тинмай иш олиб бораётганини таъкидлар экан, профессионал спортнинг оғриқли дардларидан бири — тақиқланган, ўта зарарли дорилар (допинг) қабул қилишдек иллат томири тобора чуқуррок илдиз отиб бораётгани тўғрисида ҳам алоҳида тўхталди. Сўнгра Самаранч тўпланганлардан 2000 йилги Олимпиада ўйинлари мезбонини аниқлашда ўта холис, четдан бўладиган тазйиқу таъсирларга эътиборсиз бўлишни илтимос қилди. Ҳал қилувчи дақиқалар ҳам бир маъромда қайтмас бўлиб тарихга айланиб якуний марра яқинлаша бошлади.

АСРЛАР СИНГАРИ ЧЎЗИЛГАН КЕЧА

23 СЕНТЯБРЬ куни эрта тонгда Монте-Карлода шаррос ёмғир қуйди. Конгресслар саройига тўпланган номзод шаҳарлардан ҳар бирига имконият ва Олимпия ўйинларини қабул қилишга ярата оладиган шарт-шароитлари ҳақида гапириб бериш учун бир соатдан вақт берилди. Шуни ҳам алоҳида таъкидлаш жоизки, бунда масаланинг нафақат спорт, иқтисодиётга оид, балки ижтимоий, сиёсий жиҳатлари ҳам эътиборга олинди. Барча номзодлар ўз дастурларини якунлагач йиғилиш залида фақат Халқаро Олимпия Комитети аъзолари қолдилар. Шундан сўнг номзод шаҳарларга бориб шароит билан танишиб келган махсус комиссия ҳисоботи тингланди. Соат 18.00 да овоз бериш жараёни бошланди. Йиғинлар залидан ташқарида қолган, қолаверса, шу куни кечаси билан ухламай ХОҚ қарорини эшитаман деб телевизору радиосини қучоқлаганча нафасини чиқаришга қўрқиб ўтирган миллионлаб хитойликлар, австралияликлар учун ҳар бир дақиқа асрлардек чўзилган бўлса ажаб эмас.

САЙЛОВ ҚАНДАЙ ЎТДИ?

МАЪЛУМКИ, Олимпиада ўйинлари пойтахти, Низомга кўра, яширин овоз бериш йўли билан аниқланади. Агар аввалданоқ бир шаҳар рақибларига нисбатан овозларнинг асосий қисмини тўплашга эришса сайлов шу заҳотиёқ якунланади. Мабодо етакчини аниқлаш имкони бўлмаса, сайлов бир неча босқичда ўтказилади ва энг кам овоз олган шаҳар «ўйиндан чиқади». Бу жараён якка-ю ягона номзод ғолиб қолмагунча давом эттирилаверади.

Халқаро Олимпия Комитетининг 101-анжуманида ХОҚнинг 89 аъзоси иштирок этди (3-турдан сўнг 88 та қолди). Дастлабки уч турда Пекин етакчилик қилиб борган бўлсада, аввалига Истамбул, кейин Берлин, ниҳоят Манчестернинг «ўйиндан чиқиши» ҳисобига «ортиб қолган» овозлар Сидней фойдасига ўтди. Қисқаси, Сидней ғолиб чиқди.

> **ТАНИШИНГ: ОЛИМПИАДА МЕЗБОНИ СИДНЕЙ (АВСТРАЛИЯ)**
>
> **Аҳолиси** — 3.656 минг киши.
> **Маъмурий мақоми** — Янги Жанубий Уэльс штатининг пойтахти.
> **Шаҳар маъмурияти раҳбари** — Фрэнк Сартор.
> **Иқтисодий аҳволи** — Австралиянинг энг йирик саноат, савдо-сотиқ, молиявий, илмий марказларидан бири.
> Ҳозирда фаолият кўрсатаётган меҳмонхоналари 30 минг ўринга мўлжалланган. 2000 йилга қадар яна тахминан 5 минг 700 ўринли меҳмонхоналар қад кўтаради.
> Сиднейни Олимпиада ўйинларига тайёрлаш бўйича ташкилий комитет бевосита Австралия Бош вазири Пол Китинг раҳбарлигида фаолият кўрсатмоқда. Комитет президенти— Род Мак — Гох.
> **Бюджет:** барча сарф-харажатлар учун ҳозирги ҳисоб-китобларга кўра тахминан 960 миллион доллар ажратиш мўлжалланмоқда. Кўриладиган соф даромад миқдори 975 миллион доллар атрофида бўлиши кутилмоқда.

ҒАЛАБАНИНГ «СИРИ» НИМАДА?

ҚИЗИҚ, бутун дунё оммавий ахборот воситалари Олимпия ўйинларига номзодини қўйгандан бери Сиднейнинг имкониятлари ҳамин қадар, чунки, биринчидан узоқ, иккинчидан, иқлими ёзги ўйинларни ўтказиш учун мос эмас, дея танқид қилиб келганди. У ҳолда Сидней нима ҳисобига ғалаба қозонди?

Сиднейда бўлган назорат комиссияси бу шаҳар барча спортчилар Олимпиада ўйинлари меҳмонлари хавфсизлигини таъминлашга қодир, атроф-муҳит ва спорт иншоотлари аҳволи намунали, қолаверса, улар Олимпия қишлоғининг ёнида жойлашган, алоқа, транспорт таъминоти аъло даражада эканини эътироф этди. 2000 йилгача австралияликлар яна тўртта спорт иншооти қуришга жазм этганлар. Булар очилиш ва ёпилиш маросимлари, барча енгил атлетика турлари мусобақаларини ўтказиш мўлжалланаётган, 80 минг мухлисни ўз бағрига оладиган Олимпия ўйингоҳи...

Энг асосийси, Халқаро Олимпия Комитети аъзолари сайловда Сидней шаҳрида 140 дан ортиқ миллат ва элатларнинг дўст-иноқ бўлиб яшаб келаётганликларини ҳам муҳим омил қаторида кўрдилар.

> **ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МИЛЛИЙ ОЛИМПИЯ КОМИТЕТИГА**
>
> Халқаро Олимпия Комитети шуни қувонч билан эътироф этадики, Сизнинг Миллий Олимпия Комитетингиз ХОҚка муваққат ва шартли аъзолик даврида Олимпия Хартияси талабларига мос равишда, ХОҚ ижроия комитети шартларидан келиб чиққан ҳолда ўзининг ташкилий масалалари ва тузилмасини такомиллаштиришга боғлиқ тадбирларни муваффақиятли равишда ниҳоясига етказди.
> Шунинг учун ҳам Халқаро Олимпия Комитетининг Монакода ўтган 101-сессияси ХОҚ ижроия комитети қарорини ратификация қилгани ва мазкур ҳужжат Олимпия Комитетингизнинг тўла тан олинганини тасдиқлаши тўғрисидаги қувончли муждадан хабардор этишдан беҳад бахтиёрман.
>
> **Эҳтиром ила, ХОҚ президенти. Хуан Антонио САМАРАНЧ.**

ПРЕЗИДЕНТ ЎЗ ЎРНИДА ҚОЛДИ

ХАЛҚАРО Олимпия Комитетининг 101-анжуманида, шунингдек, қатор ташкилий масалалар ҳам кўриб чиқилди. Унинг толмас ва табиати қарама-қарши хислатларга бой президенти Хуан Антонио Самаранч сайлов йўли билан яна тўрт йилга сайланди.

Кейинги пайтларда сайёрамизда кенг қулоч ёйган спорт турлари — аёллар футболи, пляж волейболи (эркак ва аёллар ўртасида) ва маутинбайк (тоғ велосипедлари пойгаси)ни 1996 йилги Олимпиада ўйинларига киритишга қарор қилинди.

Шуҳрат АРМОН тайёрлади.

Ўсимликлар оламида

НОДИР ГАНЖИНА

ҲАР бир инсоннинг севган буюми, одати, машғулоти бўлади. Кўпчилик бирор бир буюмни йиғишга, яъни коллекция тўплашга қизиқади. Кимдир турли давлатларнинг зарб тангаларини, кимдир денгиз чиғаноқларини, кимдир капалаклар, яна кимдир китоблар тўплайди. Болалар-чи? Болаларни айтмайсизми, турли хил маркалар, кўкрак нишонлари, сигарета қутилари, ҳатто сақичнинг қоғозида мультфильм қаҳрамонларининг тасвири туширилган белгиларни йиғиш уларнинг жони дили. Хуллас, бу одат ҳам инсон табиатига хос бўлган хислатлардан биридир. Унинг турмуш, ҳаёт, одамлар, келажак учун фойдаси бор, албатта.

Шундан бўлса керак бир турга, соҳага мансуб нарсаларни йиғиш билан нафақат одамлар, балки махсус илмгоҳлар ҳам шуғулланади. Ўзбекистон Фанлар академияси Ботаника институти «Юксак ўсимликлар флораси ва тизими» тажрибахонаси ана шундай масканлардан биридир. Тажрибахона институтнинг таянч нуқтаси ҳисобланади. Чунки бу ерда жуда катта бойлик, хазина бор. Бу — институтнинг гербарийсидир. У республикамиздагина эмас, балки бутун Ўрта Осиёда ягона, энг катта гербарий ҳисобланади. Унинг таркибида Ўрта Осиёдан терилган 1 миллиондан ортиқроқ ўсимлик, шунингдек дунёнинг Европа, Африка, Америка қитъаларидан, Осиё қитъасининг Эрон, Ҳиндистон, Афғонистон мамлакатларидан келтирилган 50 мингдан кўпроқ ўсимликнинг тури мавжуд.

Гербарий қачондан бери йиғила бошлади, деган савол туғилиши мумкин. 1920 йилда Туркистон Давлат университети ташкил топган пайтда биология факультетида дастлабки ўсимлик намуналари тўпланди. Ана шунда ҳозирги гербарийга асос солинган эди. Шундан кейин олимлар, талабалар томонидан мунтазам ўсимликлар йиғилди ва ўрганилди. Гербарийда ҳатто 1940 йилда терилган ўсимликлар ҳам учрайди. Машҳур рус жўғроф олими Федченконинг турмуш ўртоғи Ольга Федченко ўсимликшунос эди. Улар Туркистонга қилган саёҳатларида Қўқон хони Худоёрхондан рухсат сўраб, Олой тоғ ёнбағирларидаги ўсимликлардан гербарий қилишган. Бу гербарий Санкт-Петербургда сақланарди. Кейинчалик ўзбекистонлик олимлар уни ўсимликлар эвазига қайтариб олдилар.

Тажрибахонадаги ана шу улкан гербарий асосида республикамизда олти жилддан иборат «Ўзбекистон флораси» деган китоб нашр қилинди. Кейинчалик 10 жилдлик «Ўрта Осиё ўсимликлари кўрсатмаси» деб номланган тўплам чоп этилди. Бундан ташқари, махсус «Ўзбекистон ўсимликларини аниқлагич» номли китоби ҳам эълон қилинди.

Улар бу ерда номаълум бўлган ўсимликнинг номини, турини, ватанини, хусусиятини ўрганадилар.

Мазкур гербарий фақатгина республикамиз илм аҳлини қизиқтирмай, шунингдек хориждан келган олимларнинг ҳам эътиборини тортмай қўймайди. Тажриба алмашишга келган чет эллик олимлар, албатта шу гербарийни келиб кўрадилар.

«Юксак ўсимликлар флораси ва тизими» тажрибахонасида айни пайтда 15 дан ортиқ илмий ходим иш олиб боради. Улар асосан келтирилган ўсимликлар номи, туркуми, ватанини аниқлаб, ёзилажак илмий китоб манбаларига қайд қиладилар.

Биз гербарийда бўлганимизда тажрибахонанинг катта илмий ходими Тешабой Одилов тадқиқот ишларини олиб бораётган экан. У гербарий ҳақида ҳикоя қилди, унинг қандай сақланишини кўрсатди. Маълум бўлишича, йиғилган ўсимликлар намуналарини сақлаш анчагина мураккаб вазифа экан.

Олимнинг айтишича, келтирилган ўсимлик аввал яхшилаб қуритилиб, қалин қоғозга тикилади. Кейин унинг флорасига, яъни ўсимлик ўсадиган ҳудудга, оиласига қараб белгиланади ва ҳамма томони берк махсус ёғоч қутиларга жойланади. Қутилардаги рақамлар бизни қизиқтириб қолди. Буни сезган Тешабой ака бизга тушунтира кетди:

— Агар хабарингиз бўлса, ўсимликларни Карл Линней деган олим бир тизимга солган. Кейинчалик немис ўсимликшуноси Энглуг янги тизимини ишлаб чиққан. У ўсимликларни иккита катта бўлимга очиқ ва ёпиқ уруғликларга ажратган. Бу бўлимларнинг бирида ўсимликларнинг оиласи, иккинчисида туркумлари аниқланган. Ундан кейин яна немис олими Даллитор ана шу туркумларини сон билан белгилаб чиққан. Шундан бери бутун жаҳонда ўсимликлар Даллитор кўрсатган сонлар билан белгиланади. Бизнинг гербарийимиз ҳам ана шу рақамларга амал қилади.

— Гербарий тўплашдан мақсад нима?

— Аввало, гербарий дегани лотинча «хербарий», яъни ўт, маълум бир ҳудуддаги ўсимликлар йиғиндисига айтилади. Уни тўплашдан мақсад биринчидан одамларни ўсимликлар олами билан таништириш, ватанимизда қандай ўсимликлар борлигидан ва бошқа юртларда ўсадиган ўсимликлардан хабардор қилиш, маълумот бериш бўлса, иккинчидан мамлакатимиз фанига, халқ хўжалигига фойда келтиришдир.

Гербарий жуда қимматбаҳо бойлик ҳисобланади. Бу ердан дориш уносл ар олган маълумотлар, манбаларига қараб ўсимликлардан тиббиёт учун зарур дорилар тайёрланса, биокимёгарлар ундан бирор маҳсулот олиш, фойдали ўсимликларни ишлаб чиқариш саноатга тадбиқ қиладилар. Ҳатто чорвадорлар келиб, маълум ҳудудларда ўсадиган ўсимликларнинг хусусиятини ўрганиб чорвада қўллайдилар. Хуллас гербарийнинг республикамиз учун аҳамияти жуда катта.

Вақт ўтиши билан бу ердаги сақланаётган ўсимликларнинг ранги, кўриниши ўзгариши мумкин. Кўрилган ўсимликлар махсус қутиларда, қоронғуликда сақланади. Бундан ташқари ўсимликларга турли ҳашаротлар, кемирувчилар ўч бўлишади. Ана шундайлардан сақлаш учун гербарийда ҳар икки-уч йилда қутилар махсус «Бромстимител» гази билан тозалаб турилади. Шунинг учун ўсимликлар асл кўринишини заррача йўқотмаган. Гербарийни тажрибахона ходимлари кўз қорачиғидай сақлайдилар. Чунки уларнинг зиммасида ўсимликларни тадқиқот қилиш билан бирга йиғилган нодир хазинани авлодларга етказиб беришдек юксак масъулият ҳам бор. Буни улар чин дилдан ҳис қиладилар.

Назира СОДИҚОВА.

Ҳар тўғрида

АНГЛИЯ шаҳарлари бўйлаб сафарда юрган цирк труппасининг тўлақонли аъзоси Морин отли етти яшар фил баландликдан ж-у-д-а қўрқади. Шунда доимо унга 2,5 ёшли Кэйти ёрдамга ошиқади.

РАТА—ТАСС сурати.

Жиноят жазосиз қолмайди

ЧЎНТАККЕСАРЛАРДАН САҚЛАНИНГ

ҲОЗИРГИ вақтинчалик қийинчиликлар юз бераётган бир даврда чўнтаккесар ўғрилар тез ўзгарувчан шароитларга ҳайратда қоларли даражада мослаша олишаётганлиги ажабланарли ҳолдир. Бугунги кунда «Автомобилдан сақланинг!» фильмидаги Деточкин каби ноқонуний йўллар билан топилган бойлик эвазига олинган машиналарни ўғирлаб, пулини болалар уйлари ҳисобига ўтказадиган анойи ўғриларнинг уруғи ҳам қолмаган. Балки ҳозирги кундаги чўнтаккесар — бу ўзига ишонган, сурбет бир кимса бўлиб, у доимо замонавий урфда кийинади. Автобус ва троллейбусларнинг тушиш ва чиқиш жойларида сунъий равишда тиқилинч вазиятни юзага келтираётган ёш йигитларни кўриб, уларни киссавурлар жумласига киритсам, ўйлайманки, ҳаётий тажрибам менга панд бермайди. Шуни таъкидлаб ўтиш жоизки улар аксар ҳолларда икки, уч ёки ундан ҳам кўп бўлиб «ишлашади» ва доимо одам кўп бўладиган йўналишларни танлашади.

Масаланинг муҳимлигини ҳисобга олган ҳолда, Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси тизимида чўнтакка тушадиган киссавурларга қарши кураш олиб борадиган махсус бўлим фаолият кўрсатади. Ва уларнинг фаолияти кенг даражада йўлга қўйилган. Бинобарин, шу йилнинг ўтган 8 ойи мобайнида мазкур бўлим ходимлари томонидан чўнтакка тушган ёки Ўзбекистон Республикаси жиноят мажмуининг 125-моддасида айтилганидек, фуқароларнинг шахсий мулкларини билдирмасдан ўғирлаганлари учун енгил ҳаёт ишқибозларининг 177 нафари қўлга олинди.

Шуни таъкидлаш ўринлики, жорий йилнинг 14 сентябридан бошлаб пойтахт Ички ишлар бош бошқармаси раҳбариятининг ташаббуси билан жамоат транспортида киссавурлик қиладиган шахсларни аниқлаш ва уларни жазога тортиш мақсадида шартли равишда «Транспорт» деб номланган кенг кўламдаги янги махсус тезкор тадбирга асос солинди. Шаҳар ички ишлар бош бошқармасининг ҳамма бошқарма ва бўлимларининг ходимлари мазкур тадбирда қатнашиш учун жалб этилди. Деярли ҳар бир йирик автобус йўналишида тартиб посбонлари фаолият кўрсатдилар.

Натижалар узоқ куттирмади: тезкор тадбирлар ўтказилган биринчи куннинг ўзидаёқ 7 та жиноят «иссиғида» фош этилди. Учта шахсий мулкка тажовуз этиш, учта безорилик ва битта талончилик жиноятлари, икки галда эса совуқ қурол олиб юриш ҳоллари шулар жумласига киради. Маъмурий ҳуқуқбузарликлар учун 174 киши, майда безорилик қилганлардан 31 киши, 22 нафар дайди ва жамоат жойлари ва транспортларда маст ҳолда юрганлиги учун 95 киши ички ишлар идораларига келтирилди.

Мисолларга мурожаат қилсак вазият янада ойдинлашади. 14 сентябрь кундузи шартли равишда «Транспорт» деб номланган махсус тадбирлар ўтказилаётган пайтда Халқлар дўстлиги шоҳкўчасининг «Совғалар» дўкони бекатида шаҳар милицияси ходимлари томонидан Тошкент алоқа электротехника институти толибасининг сумкасидан пулини ўғирлагани учун ашёвий далиллар билан ҳеч қаерда ишламайдиган, илгари судланган 1974 йилда туғилган В. қўлга олинди.

Худди шу куни соат 18 ларда У. Носир кўчаси бўйлаб кетаётган 58-йўналишдаги автобуснинг салонида пойтахт Ички ишлар бош бошқармасининг ходимлари йўловчининг чўнтагидан 2510 сўм пулини ўғирлагани учун 1962 йилда туғилган фуқарони ушлашди. Юқоридаги ўғирликлар юзасидан жиноят ишлари очилди ва ҳозир тергов ҳаракатлари кетмоқда.

Кишини ташвишга соладиган жойи шундаки, чўнтаккесарлар ўз «мижоз»ларини асосан кексалар, ногиронлар, аёллар ва болалар орасидан танлашади. Яъни улар ўзларини ҳимоя қилган ҳолда ўғриларнинг адабини бера олмайдилар. Афсуски, ҳатто ёнидаги кишининг чўнтагига тушишганини кўрган киши жабрланувчига ёрдам берганини ҳозир деярли учратмайсиз. Жиноятчилар ҳам асосан ён-атрофдаги кишиларнинг бефарқ ва лоқайдликларини ҳисобга олган ҳолда чўнтакларни шип-шийдон қилмоқдалар.

Чўнтаккесарлик ҳолларига қарши кенг кўламдаги махсус тадбирларнинг пойтахтимизда ўтказилиши давом эттирилади. Бинобарин, шаҳар жамоат транспортидаги тартиб пойтахт милицияси томонидан алоҳида назорат остига олинган.

Радик СОЛИЕВ,
Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси матбуот шўъбасининг ходими, милиция лейтенанти.

Муҳаррир
Эркин ЭРНАЗАРОВ.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

РЕСПУБЛИКА ТИКУВЧИЛИК САНОАТИ АССОРТИМЕНТИ ВА МОДАЛАР МАРКАЗИНИНГ

МОДДАЛАР ТЕАТРИ

«КУЗ-ҚИШ»

САККИЗИНЧИ ТЕАТР МАВСУМИНИ

15, 16, 22, 23 ОКТЯБРЬ СОАТ 18.00 ДА

«НАФОСАТ ОЛАМИДА»

СПЕКТАКЛИ ПРЕМЬЕРАСИ БИЛАН ОЧАДИ

Спектакль дастурига республика модельерларининг муаллифлик коллекциялари киритилган.

Спектаклдан сўнг аёллар, эркаклар ва болалар учун ягона моделда тикилган кийимларининг КИМ ОШДИ САВДОСИ ЎТКАЗИЛАДИ.

Манзилимиз: Сапёрлар кўчаси, 25-уй. Телефон: 56-05-25.

РЕСПУБЛИКА ТИКУВЧИЛИК САНОАТИ АССОРТИМЕНТИ ВА МОДАЛАР МАРКАЗИ

МАНЕКЕНЧИЛАР МАКТАБИГА

2 ОИЛИК ПУЛЛИК ЎҚИШГА

ТАНЛОВЛИ ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Ўқишга бўйи камида 178 см., ёши 25 дан ошмаган қизлар таклиф қилинади.

1 ДАВРА 12 октябрда (шахсни тасдиқловчи ҳужжати ёнида бўлиши шарт).

2 ДАВРА 19 октябрда (чўмилиш кийими бўлиши шарт).

Икки даврадан сўнг 40 та қиз манекенчилар мактабига қабул қилинади.

3 давра энг яхши талаба манекенчилар ҳаётини ўзгартириш имкониятини беради.

Танловда қатнашиш учун аризалар қуйидаги манзилда қабул қилинмоқда. Сапёрлар кўчаси, 25-уй. Модалар театри. Телефон: 56-05-25.

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг

АЛИШЕР НАВОИЙ НОМИДАГИ АДАБИЁТ ИНСТИТУТИ

«XX аср ўзбек адабиёти» бўлимининг **катта илмий ходими.**

БЎШ ЛАВОЗИМИГА
ТАНЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

ТАНЛОВ МУДДАТИ — 10 КУН.

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Мўминов кўчаси, 9.

ТАШКИЛОТЛАР, КОРХОНАЛАР ВА ФИРМАЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

«ТАШГАЛАНТЕРЕЙТОРГ»

«ОЙБЕК» акционерлик савдо-ишлаб чиқариш жамияти деб

ҚАЙТА НОМЛАНДИ

Давлат, кичик кооператив, қўшма ҳамда бошқа корхоналар ва ташкилотларнинг раҳбарлари

ДИҚҚАТИГА!

ТОШКЕНТ ШАҲАР ИСТИҚБОЛНИ БЕЛГИЛАШ ВА СТАТИСТИКА БОШҚАРМАСИНИНГ ҲИСОБЛАШ МАРКАЗИ

МАЪЛУМ ҚИЛАДИ

ЯНВАРЬ — СЕНТЯБРЬ ҲИСОБОТЛАРИДАН БОШЛАБ

«Ёқилғи, иссиқлик энергияси ва электр энергиясидан фойдаланиш тўғрисида» ойлик ва кварталлик 11-СН янги шаклдаги статистик ҳисобот киритилди.

Мулкчиликнинг шакли ва ташкилий-ҳуқуқий формасидан қатъи назар ҳамма корхона ва ташкилотлар ҳисобот топширадилар.

ҲИСОБОТНИ ТОПШИРИШ МУДДАТИ — ҲИСОБОТ ДАВРИДАН КЕЙИНГИ УЧИНЧИ КУН

Давлат корхоналари бланкларни Тошкент шаҳар истиқболни белгилаш ва статистика бошқармасининг ҳисоблаш марказидан (Мовароуннаҳр кўчаси, 4-уй, 6-йўлак, 206-хона) олишлари шарт.

Бошқа ҳужжатлар ташкилот жойлашган туман ҳокимиятидан олинади.

Корхона ва ташкилотларнинг раҳбарлари эътиборига ҳисоботларни ўз вақтида топшириш зарурлигини эслатиб ўтамиз.

Телефонлар: 33-64-93, 33-76-75.

«БАСС ОЙЛ ҚОМПОЗИТ ЛТД»НИНГ ЎЗБЕКИСТОН ФИЛИАЛИ

барча манфаатдор бўлган шахслардан, ташкилотлар, муассасалардан чет тилидан ўзбек тилига ва жаҳон халқларининг тилларига ҳар хил ҳужжатларни таржима қилиб бериш учун

БУЮРТМАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Ҳақ тўлаш исталган шаклда ва келишув асосида амалга оширилади.

Бизнинг манзилгоҳимиз: 700077, Тошкент шаҳри, Буюк Ипак йўли кўчаси, 139-уй («Кўзойнак» дўкони ичида). Телефон: 68-66-49.

Корхона, ташкилот, фирма, муассасалар раҳбарлари

ДИҚҚАТИГА!

Корхона ишлатилган мебель, яъни ярим юмшоқ стуллар, китоб жавонларини

СОТАДИ

Манзилгоҳимиз: Фарҳод кўчаси, 21 «А», 4-қават 10-хона, («Балиқчилик» концерни биноси).

> Тошкент шаҳар Ҳокими маҳкамасининг халқ таълими Бош бошқармаси жамоаси шу бошқарма ҳузуридаги «Ҳилол» ўқув ишлаб чиқариш бирлашмасининг кенгаш раиси А. М. Азимовга отаси
> **Маҳкам ота АЗИМОВнинг**
> вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

МУАССИСЛАР: Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва «Тошкент оқшоми» журналистларининг жамоаси

Тошкент оқшоми

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида рўйхатга олинган. Рўйхат сони — 000101.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

ТЕЛЕФОНЛАР: хатлар — 33-29-70; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича 32-81-42, 32-55-34, 33-56-67.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Ҳажми — 2 босма табоқ.
Офсет. Қоғоз бичими А — 2
Нашр кўрсаткичи 64690.

■ Босмага бериш вақти 11.30

■ Босмага берилди 11.30.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни.
Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6

Буюртма Г—588. 17.229 нусхада.